Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען.

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 89 | Łódź, Sroda 16 kwietnia 1930. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, יח ניסן תר״צ | № 89

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געמיינזאמער וואַל-בלאק פון „צענטראלעוו״

אלע דריי פויערים-פארטייען האבען זיך נעכטען פעראייניגט

און גרייטען זיך צו די וואהלען

ווארשא, 15. (טעלעפאניש פון אונזער ספּעציעל-קארעספאנדענט) היינט אין די נאכמיטאג-שעה׳ן האבען זיך אנגעהויבען די בעראטונגען פון די פויערים-פארטייען: „פּיאַסט״, „וויזוואלעניע״, און פויערים-פארטיי.

יעדע פון די דריי פארטייען האט צוערשט זיך בעראטען בעזונדער. „פּיאַסט״ האט איינשטימיג בעשלאסען צו פעראייניגען זיך מיט די עקזיסטירענדע פויערים-פארטייען, כדי איז א געשלאסענעם פראנט ארויסצוטרעטען ביי די נאהענטע סיים-וואהלען. אויך די „פויערים-פארטיי״ האט אנגענומען א יעהנליכען בעשלוס. דאגעגען „וויזוואלעניע״ האט אנגענומען א פּרייטערע פארמול, דהיינו: אז עס דארף געשאפען ווערען א פעראייניגונג נישט נאר פון די פויערים פארטייען, נאר פון גאנצען „צענטראלעוו״.

אין אווענד האט זיך אנגעהויבען די געמיינזאמע בעראטונג פון אלע פויערים-פארטייען אונטער׳ן פארזיץ פון דעפ. רוג, וועלכער האט געהאלטען א גרויסע רעדע וועגען דער א צטיגער פאליטישער און ווירטשאפטליכער לאגע אין לאנד און וועגען די אויפגאבען פון פויערטום. דעפ. רוג האט אין זיין רעדע אנגעוויזען אויף דער נויטיגקייט פון א געמיינזאמען פראנט פון אלע פויערים-גרופען און פון אלע צענטער-לינקע עלעמענטען.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע, אין וועלכער ס׳ווערט צוו. אנדערען געזאגט:

„אלע דריי פויערים-פארטייען: „וויזוואלעניע״ „פיאסט״ און פויערים-פארטיי פעראייניגען זיך פון היינטיגען טאג אן, און גרייטען צו א געמיינזאמען פלאטפארם צו דער נאהענטער וואהל-קאמפאניע. די פעראייניגטע פויערים-פארטיי הויבט אן אונטערהאנדלונגען מיט אלע עקזיסטירענדע פארטייען און גרופען פון צענטער און פון די לינקע, כדי צו שאפען איין דער נאהענטסטער צייט א גרויסען וואהל-בלאק פון „צענטראלעוו״.

ווארשא, 15. (טעלעפאניש פון אונזער סיים-קארעספאנדענט) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דער „צענטראלעוו״ באלד נאך די חגאות אנגעהמען דעם בעשלוס וועגען דערלאנגען דעם מלוכה-פרעזידענט די ווענדונג מכוח פונאנדערלאזען דעם סיים. די ווענדונג וועט ווארשיינליך דערלאנגט ווערען דעם מלוכה-פרעזידענט צווישען 27. און 30. ד. ח.

מורא׳דיגער הוראגאן אין ווארשא

אפגעריסען דעכער, אויסגעריסען בוימער. — צענדליגער פער-וואונדעטע. — 1 טויט-פאל

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט), היינט פון אינדערפריה ביז אין אווענד האט אין ווארשא געבושעוועט א מוראדיגער הוראגאן, וועלכער האט אנגעמאכט גרויסע שא-דענס אין דער ווערט פון הונדערטער טויזענדער זלאטעס, און האט אויך פערוואונדעט פיל מענשען.

דער שטורם ווינד האט אראפגעריסען עטליכע דעכער פון הויכע הייזער, אומגעווארפען היל-צערנע הייזלעך אין די פארשטעט און אויסגעריסען צענדליגער בוימער אין די גערטנער.

אין די גאסען איז ממש אונמעגליך געווען צו געהן. די טראמוויי-און אויטאבוס-בעוועגונג האט נישט געקענט נארמאל פארקומען.

אויף דער ווייסל האבען געבושעוועט הויכע כוואליעס, וועלכע האבען אומגעווארפען א שיפעל מיט זאמד. דער פיהרער פונ׳ם שיפעל איז אריינגעשליידערט געווארען אין וואסער און איז דערטרונקען געווארען.

די פאגאטאוויע איז כסדר ארויסגערופען געווארען צו פערוואונדעטע, וועלכע זענען אומגע-פאלען, ווערענדיג געווארפען פונ׳ם הוראגאן.

די עלטסטע איינוואוינער פון ווארשא געדענקען שוין לאנג נישט אזא שטורם-ווינד.

וויכטיגע בעראטונגען אין דער רעגירונג.

ווארשא, 15 (טעלעפאניש פון סיים) אין דער רעגירונג קומען פאר וויכטיגע בעראטונגען. די נעכטיגע קאנפערענצען אין שלאס און אין בעלוועדער האט דער פרעמיער סלאוועק היינט פארמיטאג קאנפערירט מיט די מיניסטארען זא-לעסקי, טשערווינסקי, יוזעווסקי, מאטושעווסקי און מאטאקיעוויטש.

גהאנדי גייט...

לאנדאן, 15. (אטע) פון באמבעי איז מעלדעט, אז גהאנדי האט בערייט פארטצוזעצען זיין גאנג. היינט דארף ער פערלאזען דאנדי און לאזען זיך געהען צו באמבעי. דאס אנקומען אהין ווערט אפ געווארט מיטוואך.

אינפארמירטע קרייזען רעכענען זיך מיט דער מעגליכקייט, אז גהאנדי וועט תיכף ארעסטירט ווערען ווי נאר ערוועט אנקומען אין באמבעי.

לאנדאן, 15. (טז) אין קאלקוטא זענען פאר-געקומען ערנסטע צוזאמענשטויסען. די אנדישע נאצ אנאליסטען האבען אויפגעשטעלט באריקאדען אין דער שטאט און בעווארפען די פאליציי מיט פייער און שטיינער. אין פייערלעשער און שטערבליך פער-וואונדעט געווארען. בעוואפענטע פאליציי פאטרולירט דורך דער שטאט אין בעפאנצערטע אויטאמאבילען.

לאנדאן, 15. (אטז) די ענגלישע רעגירונג טרעט צו בהרגה צו אנגענערישען הירערשטאנד נעגען דער אונאפהענגיגקייטס-קאמפאניע אין אנדיען. אין אלאקאבאר איז ארעסטירט געווארען דער פארזיצער פון דער אינדישער פערזאמלונג אנטערה פארוואורף, אז ער איז עובר געווען אויף זאלץ מאנאפאל.

לויט ווי מיר אבער ואל אויך גהאנדי א לאר דע טאג ארעסטירט ווערען.

מורא׳דיגע שרפה אין א קינא

רוים, 15 (אטז). אין לוצאטא (סיציליען) איז אויסגעבראכען א שרפה אין א קינא. דער זאל איז געווען איבערפולט. אין די פלאמען זענען אומגעקומען 23 פערזאן. די סבות פון דער שרפה זענען נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

די שאקאלאד-פאבריק „פראגרעס״ קאנסטאנטינער 14 טיילט מיט, אז צוליב דער בעקוועמ-ליכקייט פון דער ג׳ קונדשאפט האט זי ערעפענט א פיליע אויף וואסכאדניא 52

די פיליע איז שטענדיג פערזעהן מיט א רייכען און פרישען אויסוואל פון פערשידענע צוקערווארען, שאקאלאד, מארמאלאד, באנבאניערען אלעס כשר לחג הפסח

בעמערקונג: אלעס איז פון איינענער אויסארבייטונג. מיט אכטונג „פראגרעס״, לאדז, קאנסטאנטינער 14.

היינט, מיטוואך דעם 16. ד.ח. קומט פאר א גאסען-זאמלונג לטובת דעם קולטור-פאנד פון דער געזעלשאפט אווענד-קורסען פאר ארבייטער

אלע, וועמען ס׳איז טייער די מאדערנע יודישע קולטור, דארפען זיך בעטייליגען אין דער זאמלונג און קויפען די אפצייכנונג.

הויפט-פערוואלטונג פון דער געזעלשאפט אווענד-קורסען פאר ארבייטער אין פוילען.

Dr. B. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

כ׳קויף און צאהל די בעסטע פרייזען פאר פערשידענע געברויכטע מארמארען, בו-פעטען—רעסטאראנען-טישלעך און וואש-טישען

צו ווענדען זיך צו יוסף סאט

אלטער מארק 12 פראנט 1 שט.

די פעראייניגטע בעקער-גרופּע

אויף אל. קאשטשושקי 11

מאכט בעקאנט דער געעהרטער קונדשאפט, אז צוליב דעם, וואס עס האט אויסגעפעהלט מצות, האבען מיר פרייטאג

עקסטרא צוגעבאקען א קוואנטום

מצות.

צו בעקומען נור ביי ה׳ יעליז, פּעטריקאווער 24

ארגאניזאציע „בנות אגודת ישראל״ לאדז, וואכאדניא 66.

אי״ה היינט, מיטוואך, דעם צווייטען טאג חוהמ״פ (ד. 16.4) 7 אווענט קומט פאר אין די זיילען פון „בית-יעקב״-שול, צגעלניאנא 3

א גראנדיעזער פּרויען-מיטינג

געווידמעט דער

פראפאגאנדע לטובת דער „בנות אגודת ישראל״

ארויסטרעטען מיט רעפעראטען וועלען: פרל. רייזעל ראזא (ווארשא), פרל. אסתר ראזא (בענדין), פרוי ב׳ אגעל, פרל. ראזענבלום, פרל. קליגער

בעמערקונג: בילעטען צו בעקומען הײנט ביי דער קאסע פון דער בית-יעקב-שול

הסתדרות „צעירי מזרחי״ בלודז.

היינט, מיטוואך, ב׳ דחוה״מ, 8 אוו. קומט פאר אין נייעם קאנצערט-זאל אלגינסקא 8

א גרויסע עפענטליכע פערזאמלונג

א. ד. ט. „די אויפגאבען פון דער רעליגיעז-נאציאנא-לער יוגענד אין דער יעצטיגער צייט״

מיט דער בעטייליגונג פון געעהרטען גלאוונער רב הרה״ג ר׳ י. מ. צוקערסארן ה׳ אלימלך נייפעלד און ה׳ משה לאופגאס (פון ווארשא) און אנדערע

בילעטען צו בעקומען אין לאקאל פון מזרחי פון 11 ביז 1 און פון 5 נ״מ ביי דער קאסע.

א סטודענט

פון העכערע סעמעסטערס לערנט דערוואקסענע מאטע-מאטיק און שפראכען (פוי-ליש, דייטש, פראנצויזיש און לאטיין), גרייט צו שילער צו אלע גימנאזיאל-קלאסען און גרייט צו סטודענטען צו מע-גיסטער-עגזאמענס פון לא-גיק און פסיכאלאגיע. נייע ציגעל-גאס 17, וואוינונג 21 (רעכטע אפיציגע ערשטער שטאק).

Koledze naszemu H. TUCHSZNAJDEROWI

z powodu zgonu żony Jego

b. p. HELI

wyrażamy szczere współczucie

Zw. Zaw. Techn. Dent. w Łodzi.

נייע אַראַבישע דעלעגאַציע קיין לאָנדאָן

אַרויסגעפאָהרען זיך משתדל זיין וועגען בטל מאַכען די באַלפור-דעקלאַראַציע, אָפּשטעלען די יודישע אימיגראַציע אין א"י א.א.וו.

ירושלים, 15 (אטע) היינט איז אַרויסגעפאָהרען קיין לאָנדאָן אַ דעלעגאַציע פון אַראַבער, כדי צו אונטערהאַנדלען מיט דער ענגלישער רעגירונג מכוח'ן לעזען דאָס פּאַלעסטינאַ-פּראָבלעם.

איינער פון די מיטגלידער פון דער דאָזיגער דעלעגאַציע, ראַך, האָט פאַר קאָרעספּאָנדענטען פון אויסלענדישע צייטונגען געגעבען פאָלגענדע אינפאָרמאַציעס:

— מ'ר פאָהרען קיין לאָנדאָן, כדי צו בעקעבען די ענגלישע רעגירונג מיט אַלע פּאָסטולאַטען פון די פּאַלעסטינער אַראַבער, וועלכע בילדען די מעהרהייט אין לאַנד. מיר ווילען קודם כל פאָדערן בטל צו מאַכען די באַלפור-דעקלאַראַציע און צוזאַמענצורופען אַ פּאַרלאַמענט אין וועלכען עס זאָלען רעפּרעזענטירט ווערען פּראָפּאָרציאָנעל אַלע עלעמענטען, וואָס בעוואוינען פּאַלעסטינאַ. מיר רעכענען, — האָט ראַך געזאָגט — אַז די דאָזיגע אַספּיראַציע ענטשפּרעכט אַלע פּרינציפּען פון רעכט און יושר. איך מוז צוגעבען, אַז אין דעם איצטיגען מאָמענט צווינגט אונז די עקאָנאָמישע און פינאַנציעלע סיטואַציע אין פּאַלעסטינאַ שטאַרק צו פערטראַכטען זיך. די אַרבייטסלאָזיגקייט פערשפּרייט זיך אַלץ ווייטער און ווייטער, ברענגענדיג צו זעהר שלעכטע רעזולטאַטען. מיר זענען אויך געצוואונגען צו ווענדען די אויפמערקזאַמקייט פון דער ענגלישער רעגירונג אויף דער נויטיגקייט צו אָפּשטעלען די יודישע אימיגראַציע קיין פּאַלעסטינאַ. חוץ מזה וועלען מיר דערווייזען ס'איז גרויסע עוולה עס ווערט אָפּגעטון דער אַראַבישער בעפעלקערונג דורכ'ן פערקויפען ערד צו די יודישע אימיגראַנטען.

לאָנדאָנער אָפּמאַך

זאָל אונטערגעשריבען ווערען דעם 22 ד. ח.

לאָנדאָן, 15 (אטע) די ענטוואָפענונגס-קאָנפערענץ האָט זיך שוין פּאַקטיש פערענדיגט.

דאָס אונטערשרייבען דעם אָפּמאַך וועט פאָרקומען דעם 22 ד. ח.

אונטערשרייבען וועלען די אַמבאַסאַדאָרען, מחמת די דעלעגאַציעס פערלאָזען שוין לאָנדאָן.

נעכטען זענען אַרויסגעפאָהרען קיין פּאַריז בריאַן און דימענזיל, און היינט פאָהרט אַוועק דער איטאַליענישער אויסערן-מיניסטער גראַנדי.

געעפענט אין ווילנע אַ'אויסשטעלונג

פון עקספּאָנאַטען פון יודיש-וועלטליכע שולען

ווילנאַ, 15 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז אין ווילנאַ געעפענט געוואָרען די אויסשטעלונג פון עקספּאָנאַטען פון יודיש-וועלטליכע שולען. צו דער ערעפענונג פון דער אויסשטעלונג זענען געקומען פאָרשטעהער פון דער שטאָטישער און מלוכה'שער מאַכט.

ווען דער פאָרשטעהער פון דער צענטראַלער שול-אָרגאַניזאַציע ח' ש. מענדעלסאָן האָט אין זיין ערעפענונגס-רעדע קריטיקירט די רעגירונג פאַר איהר שיקאַנירען די יודיש-וועלטליכע שולען, האָבען די פאָרשטעהער פון דער מאַכט, אין מיטען פון מענדעלסאָנ'ס רעדע, זיך אויפגעהויבען פון די ערטער און פערלאָזען דעם זאַל.

יתומים-הילף פון „דזשאָינט" אויף בוקאָווינא

טשערנאָוויץ, (יט"א) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער יורישער יתומים-הילף-צענטראַלע האָט דער פאָרזיצער פון דער צענטראַלע קאַרל קלוגער אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון „דזשאָינט" אויף דעם געביט אויף בוקאָווינע אין משך פון די פערגאַנגענע צעהן יאָהר. צווישען די פערשידענע יוגענד-פערזאָרגונגס-אַקציעס איז די בּרענענסטע יאָופגאַבע געווען די פערזאָרגונג פון אלמנות און יתומים, עס האָבען זיך פערעגיסטרירט 1014 יתומים, וואָס האָבען זיך גענויטיגט אין הילף, די אַלע קינדער האָבען זיך געפינען אונטער דער אויפזיכט פון „דזשאָינט" און זענען געוואָרען זעלבסטשטענדיג, אויסלערנענדיג זיך פערשידענע פאַכען. פון די 1014 יתומים געפינען זיך איצט אויף דער אויסהאַלטונג פון דער יתומים-צענטראַלע נישט מעהר ווי 16 קינדער, וואָס וועלען אין קורצען אויך ווערען זעלבסטשטענדיג. די קאָסטען פון דער יתומים-פערזאָרגונג האָבען בעטראָפען 13 מיליאָן לעי.

אַ פולווער-אויפרייס

אין שטעטעל בלאַשקי הינטער קאַליש האָט מען שבת נאָכמיטאָג פּלוצלונג דערהערט אַ שרעקליכען קלאַפּ און האָבען זיך אָנגעהויבען שיטען שויבען פון פיל תייער.

בּי ס'האָט זיך גלייך אַרויסגעשטעלט איז דער אויפרייס געקומען פון הויז פון סוחר מאיר אָראָנאָוויטש. וועלכער וואוינט אויף מאַרק. ביי אָראָנאָוויטשען איז פערניכטעט געוואָרען די גאַנצע אייגענטליכע איינריכטונג און אַ טייל פון דאַך.

די סיבה פון אויפרייס איז געווען, וואָס ביי אָראָנאָוויטשען אין שטוב האָבען זיך געפונען עטליכע הונדערט שאַכטעלעך צו קינדער-רעוואָלווערען וועלכע האָבען זיך אָנגעצונדען פון אַ ליכט וואָס איז געשטאַנען אויפ'ן טיש. ווי ס'ווייזט זיך אַרויס, האָט אָראָנאָוויטש פאַבריצירט דעם דאָזיגען פולווער אָהן וויסען פון דער מאַכט, פון מענשען האָט קיינעם נישט געשאַדט ווייל אָראָנאָוויטשעס משפּחה איז נישט געווען אינדערהיים. אָראָנאָוויטש איז צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

די יודען שאַפען אַ שעהן ווערק

טאָמאַס מאַן וועגען יודישען אויפבוי-ווערק אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט"א) דער גרויסער דייטשער שריפטשטעלער טאָמאַס מאַן האָט פאַר זיין אָפּפאָהר פון ארץ-ישראל איין אַ געשפּרעך מיט'ן פאָרשטעהער פון דער יודישער טעלעגראַפען-אַגענטור געשילדערט די איינדרוקען פון זיין אויפענטהאַלט אין ארץ-ישראל. צוליב אַ פּלוצלינגער קראַנקהייט איז טאָמאַס מאַן געווען געצוואונגען צו פערברענגען אַ געוויסע צייט אין שפּיטאָל און האָט דעריבער נישט בעוויזען זיך צו בעקענען מיט'ן גאַנצען יודישען ישוב. אַ שטאַרקען רושם האָט אויפ'ן דייטשען שריפטשטעלער געמאַכט די קבוצה אין קרית-ענבים. די גרעסטע בעוואונדערונג רופט אָבער אַרויס תל-אביב.

די יודען אין תל-אביב — האָט געזאָגט טאָמאַס מאַן — זונדערען זיך אָפּ פון די יודען אויף דער גאַנצער וועלט, זיי זעהען אויס פרייער און גליקליכער. איך גלויב אין דער צוקונפט פון תל-אביב. דאָס וואָס איך האָב געזעהן אין ארץ-ישראל — האָט ווייטער געזאָגט טאָמאַס מאַן — איז וואונדערבאַר. די יודען שאַפען אַ שעהן ווערק. די יודען דאַרפען אָבער נישט שטויסען דעם לאַנד מיט'ן קאָפּ, נאָר געהען פאַראויס גאַנץ פאָרזיכטיג. סוף-כל-סוף לעבען דאָך די אַראַבער אין לאַנד מעהר ווי 1000 יאָהר און אויך זיי גלויבען אין זייער היסטאָרישען צוזאַמענבונד מיט ארץ-ישראל.

איך ווייס — האָט צוגעגעבען טאָמאַס מאַן — אַז די יודען זענען נישט געקומען אין לאַנד, כדי צו עראָבערן און הערשען, נאָר כדי זיך גייסטיג צו בעפרייען. יודען און אַראַבער האָבען געוויס אַ מעגליכקייט צוזאַמען צולעבען און זיך געמיינזאַם ווידמען דעם אויפבוי פון לאַנד. די הייליגקייט און דער אונגעהויערער פון געוויסע יודען בעגרעסערען די שוועריגקייטען, ווייל וועלכע עס מוז זיך אַנטשטעלן האָבען צוזאַמען. איך בין ענטשידען פאַר'ן ציוניזם און פערגלייך איינינע זיינע צילען און אידעאַלען מיט דער ראָמאַנטישער בעוועגונג אין דייטשלאַנד אין 19-טען יאָהרהונדערט. דער צוועק פון מיין ארץ-ישראל-רייזע — האָט ערקלערט דער דיכטער — זענען שטודיען פאַר אַ ראָמאַן אויף ביבלישע טעמען: די געשיכטע פון יעקב און יוסף. צום סוף האָט ה' טאָמאַס מאַן דערצעהלט, דאָס ער האָט אַ לענגערע צייט פערבראַכט מיט'ן קאַנצלער פון העברעאישען אוניווערזיטעט ד"ר י. ל. מאַגנעס און האָט פאַר עגדיגט דעם געשפּרעך מיט פאָלגענדע ווערטער: ווי עס זאָל נישט זיין קען איהר מיר בעטראַכטען פאַר אַ ענטשידענעם אָנהענגער פון גייסטיגען ציוניזם.

האַלט לעזט!! אַכטונג! אַכטונג!
קאָנקורענץ-פּרייזען!
כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע, זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישען אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:
12 שט. „EXPRESS PICTURES" זל. 2
6 „ פּאַס-פאָטאָגראַפיעס „ 2
6 „ פּאָסט- „ ברוין „ 6
6 „ „ אויף זייד „ 8
אַכטונג! צו אַ 1/2 טוץ ויידענע פּאָסט-פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו
אַ אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם
ס'ווערען אויך אויסגעפּאָרטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען. קומט און איבערצייגט אייך
מיט אַכטונג
„PARISIEN" קונסט-פאָט. אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30

DR. MED. L. Pikielny
אַקושער
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
אויפנעמט 4–7 פון 10 ביז

שפּאָרט געלד!
די גוט בעקאַנטע און לאַנג עקזיסטירענדע פּראַצאָווניע פון קראַוואַטען און בינדעס, עמפּפעהלט אַ רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע בינדעס.
הערשקאָוויטש.
נאַלעווקעס 31

ווארשע-געגען בעקומען לייבט פּראָלאָנגאַציעס

וואַרשאַ, 15 (וו.) די סוחרישע אָרגאַניזאַציעס גרייטען איצט אַ מעמאָריאַל צום יוסטיץ-מיניסטער מכוח ענדערן געוויסע פאָרשריפטען ביים פּראָלאָנגירען צאָהלונגען. די דאָזיגע אָרגאַניזאַציעס האַלטען, אַז אין דער לעצטער צייט איז די פּראָצעדור ביים דערלויבען אַזעלכע פּראָלאָנגאַציעס שטאַרק פערלייכטערט געוואָרען, און מחמת דעם האָט דאָס סוחרטום אַ סך היזקות.

פייערליכע דערעפענונג

פון דער העברעאישער אוניווערסיטעטס-ביבליאָטעק

ירושלים, 15 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) היינט פריה איז פאָרגעקומען די פייערליכע דערעפענונג פון דער העברעאישער אוניווערסיטעטס-ביבליאָטעק אַ.ג. פון דוד וואָלפסאָן.

געעפענט די פייערונג האָט דער הויך-קאָמיסאַר סער דזשאָן טשענסעלאָר.

אַ רעדע האָט געהאַלטען מאַגנעס, וועלכער האָט צ. א. געזאָגט, אַז די ביבליאָטעק וועט זיין אַ קוואַל פון ברכה פאַר אַלע איינוואוינער פון לאַנד. עס האָט אויך געהאַלטען אַ רעדע הוגאָ בערגמאַן דער דירעקטאָר פון דער ביבליאָטעק.

אויף דער פייערליכקייט זענען געווען אַנוועזענד פיל פאָרשטעהער פון דער רעגירונג.

די אַראַבער, וואָס זענען איינגעלאַדענט געוואָרען זענען צו דער פייערליכקייט נישט געקומען.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע
אונטער דער לייטונג פון אַ. בעזמאַן.
1910 1930
מיט'ן עהרען-אַנטייל פון די אַמעריקאַנער סטאַרס אַנאַ און היימאַן יאַקובאָוויטש
הייבט, דעם 16-טן אַפּריל (2. טאָג חול-המועד פּסח), 9 אָוונד
אַ פייערליכע פאָרשטעלונג לכבוד דעם
20-יאָריקען יובילעאום וואָלף נייהויז
פון סופליאָר
דער לאַנג-ערוואַרטעטער שלאַגער וועלכער פערמאָגט קאָמיזם, הומאָר, געזאַנג און טענץ געשפּילט אין וואַרשאַ איבער 100 מאָל, היימאַן יאַקובאָוויטש'ס גרויסע אויפפיהרונג
„אַמעריקאַנער חתונה"
אין 2 אַקטען מיט פּראָלאָג פון היימאַן יאַקובאָוויטש. הויפּטראָלע סאָסעלע — אַנאַ יאַקובאָוויטש.
נייע דעקאָראַציעס. שיינע קאָסטיומען. ספּעציעלער באַלעט.
עס איז ספּעציעל אַנגאַזשירט געוואָרען דער אַרטיסט און זינגער מיכאל קליין. ערעפענען די יובילעאום-פאָרשטעלונג טעט דיריגענט לאַזאַר פוקס.
צום שלום אַ קאָנצערט-אָפּטיילונג מיט'ן אַנטייל פון בעליבטען אַרטיסט און זינגער מיכאל קליין — פאָלקס-לידער, י. ראַקאָוו — דעקלאַמאַציעס; טענץ אויסגעפיהרט דורכ'ן באַלעט-מייסטער ב. לייבאָוויטש.
ס'נעמט אַנטייל די גאַנצע טרופּע. סופיר לייטער ל. וועלמאַן. בילעטן ביי דער קאַסע.
XX
1910
20-יעריגער יובילעאום וואָלף נייהויז
XX
1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
16 אפריל 1930

לאדז
16 אפריל 1930

יודען אין ווייסרוסלאנד נעמען אפ מיט געוואלד א שוהל

וואס איז אונגעזעצליך פערוואנדעלט געווארען אין א קלוב

מאסקווע, (יט"א) צום ערשטען מאל איז דער געשיכטע פון ראטען-פערבאנד האבען פרומע יודען אפגענומען א שוהל, וואס איז פערוואנדעלט געווארען אין א קלוב. דאס איז געטון געווארען אויפ'ן סמך פון די לעצטע פעראָרדנונגען, וואס די קאמוניסטישע פארטיי האט ארויסגעגעבען, אז מען טאר נישט פערמאכען אדמיניסטראטיוו קיין שוהל, נאר אין פאל ווען די מעהרהייט פון דער בעפעלקערונג פערלאנגט עס, און ווען דער פערלאנג ווערט בעשטעטיגט דורך דער צענטראלער כאזיאיטישער רעגירונג.

די יודען פון דעם שטעטעל דובראווע, מינסקער קרייז, וואו דער ארטיגער סאוויעט האט אונגעזעצליך אויף זיין איינענער אחריות פערוואנדעלט א שוהל אין א קלוב, האבען זיך געווענדעט צום פארזיצער פון ארטיגען סאוויעט אומקעהרען זיי די שוהל. וואס דער סאוויעט האט אונגעזעצליך פערוואנדעלט אין א קלוב פאר יונגע קאמוניסטען, יעץ דער פארזיצער האט זיך ענטזאגט נאכצוגעבען די פארערונג, האבען די מתפללים פון דער געשלאסענער שוהל אראפגעריסען דעם שלאס, וואס די קאמוניסטען האבען אויפגעהאנגען און אויפגעהאנגען זייער שלאס. דער ארטיגער סאוויעט און די ארטיגע קאמוניסטען זענען נאטירליך זעהר אויפגערעגט פון דער דרייסטער האנדלונג פון די פעראינטערעסירטע יודען, אבער די יודען דראהט נישט קיין געפאהר, ווייל זיי האבען געהאנדעלט אין הסכם מיט סטאלינ'ס בעפעהל. לויט וועלכען מען טאר קיין שוהלען נישט שליסען מיט צוואנגס-מיטלען. און איבערהויפט אהן דער הסכמה פון דער צענטראלער מאכט.

קינדער שעהמען זיך מיט זייערע עלטערן

רבנים אין ווייסרוסלאנד פערקלאגען זייערע קינדער אין געריכט

מאסקווע, (יט"א). די רבנים פון מינסקער קרייז האבען אנגעקלאגט זייערע קינדער אין יודישען סאוויעטישען געריכט מיט א פאדערונג, אז די קינדער זאלען זיי אויסהאלטען. פון די דריי רבנים האט איינער, הרב סאוואָסקי, פיר קינדער, וועלכע זענען אלע קומצארען, דער צווייטער הרב חיים האט א זוהן א לעהרער, און דער דריטער, הרב סענאלאוו, האט א זוהן אן אנגעשטעלטען. די קינדער האבען אויפ'ן פראצעס ערקלערט, אז זיי שעהמען זיך מיט זייערע עלטערן און ווילען זיי נישט שטיצען דערפאר, וואס זיי שטעלען שטילע הוצאות. פאהרען דורך בריה-צערעמאניעס און זענען די הויפט-אנפיהרער פון רעליגיעזע אנשטאלטען.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס לויט דעם סאוויעטישען געזעץ, קומט די רבנים, אלס עלטערען א שטענדיגע מאנאטליכע שטיצע פון זייערע קינדער, האט דער ריכטער פון מינסקער יודישען געריכט ארויסגעגעבען אן'אורטייל, אז די קלאגע פון די עלטערען זאל נישט בעפרידיגט ווערען, און אז די קינדער זענען נישט מחויב זיי אויסצוהאלטען, כל זמן זיי זענען פערבונדען מיט רעליגיעזער טעטיגקייט.

שיער נישט א בלוט-בלבול אין פינסק

צוליב דעם טויט פון א פויער

פינסק, (יט"א) צום יוד זאריצקי, וועלכער האנדעלט מיט די פויערים פון דער אומגעגענד איז פאר פסח געקומען א פויער פון דארף כאָאטקאָוויטש און געפעטען, אז מען זאל אים איבערנעכטיגען. צו מארגענס אינדערפריה, האט די פאמיליע זאריצקי געפונען דעם פויער ליגען א טויטען. עס איז ענטשטאנען א טומעל, דערפון האבען פינסטערע עלעמענטען פערשפרייט א קלאנג, אז יודען האבען דערהרגעט דעם פויער. עס האבען זיך געפונען אפילו „עדות", וועלכע „האבען אליין געזעהן" ווי די יודען האבען געצאפט פון פויער בלוט. די פאליציי האט רעווידירט דעם טויטען און ביי אהם געפונען רעצעפטען פון דר. קאזאלסקי. דער אויספארשונגס-מאכט האט ד"ר קאזאלסקי ערקלערט, אז דער פויער איז ביי איהם געווען מיט א טאג פריהער. ער האט ביי איהם פעסטגעשטעלט א שטארק ענטוויקעלטען טובערקולאז און אנערקענט זיין לאגע אלס האפנונגסלאזע. עס איז דעריבער העכסט וואהרשיינליך, אז דער פויער איז געשטארבען צוליב זיין קראנק. די סעקציע פון טויטען קערפער האט דאסזעלבע בעשטעטיגט. נאכ'ן פערעפענטליכען דעם רעזולטאט פון דער סעקציע האט זיך דער פינסטערער המון בערוהיגט.

דער יודישער מארטירער פון דייטשען אנטיסעמיטיזם

א ניי בוך וועגען וואלטער ראטענוי

פון א. גלאנץ.

2.

דא, אין די פערגלייכען, וואס ראטענוי האט געמאכט, זעהען מיר דאס קינסטלערישע אין איהם, זיין אינטואיטיווע פעהיגקייט צו זעהען און שאצען.

און חוץ אלעם איז ראטענוי געווען א יוד. ווען ער אליין וואלט עס געוואלט פערגעסען—וואס ער האט נישט — וואלט עס איהם דער דייטשער קולטורעלער „וויסענשאפטליכער" אנטיסעמיטיזם שטענדיג דערמאנט. ווי די מעהרסטע בעגאבטע יודען, וואס זענען אריין ביז'ן הארץ און קאפ אין דער מערב'דיגער ציוויליזאציע און קולטור, האט ראטענוי שוין א ביסעל צו סענסיטיוו געפיהלט זיין יודישקייט. מען וואלט עס געקאנט אנרופען „יודישער אינפעריאריטעט-קאמפלעקס". ווי אנ'אטא ווייינינגער, וועמען ראטענוי האט גוט געקענט, האט ער אליין גענומען גלויבען אין די עיקרים, וואס דער אנטיסעמיטיש וויסענשאפטליכער שארלאטאניזם האט פראקלאמירט. ראטענוי האט אויך געגלויבט אין דער העכערקייט פון דעם בלאנדען, בלוי-אויגיגען אריער און ממילא אנגענומען דעם פזמון, אז יודען זענען א ביסעל א נידעריגערע ראסע. דער שיקזאל האט עס געוואלט, אז אזא בלאנדער בלוי-אויגיגער „העכערער מענש" זאל זיין זיין געמיינער מערדער.

דאך האט ראטענוי זיין יודישקייט געטראגען שטאלץ. ער האט קיינמאל נישט געוואלט הערען פון שמד. קיינמאל זיין יודישקייט נישט געזוכט צו פערשמירען.

אין דער צייט פון דער וועלט - מלחמה האט ראטענוי בפירוש געראטעוועט דייטשלאנד פון אונטערגאנג. ווי דער דירעקטאר פון דער „אלגעמיינער עלעקטרישער געזעלשאפט", האט ער זיך גענומען ארגאניזירען די דייטשע רויה-מאטעריאלען. די בלאקאדע ארום דייטשלאנד איז געווען, ווי אנ'אייזערנע רייף ארום איהר. דער אימפארט פון די מאטעריאלען און שטאפען, וואס זענען געווען אבסאלוט נויטיג פאר דער קריג-פיהרונג, האט זיך אפגעשטעלט. ראטענוי האט אויסגעארבייט דעם פלאן, וואס א דאנק איהם האט אין דייטשלאנד נישט אויסגעפעהלט קיין אמוניציע. דערמיט האט ראטענוי מעגליך געמאכט, אז דייטשלאנד זאל „דורכהאלטען" גאנצע 4 יאהר צייט, און אז ביים סוף פון דער מלחמה זאל קיין שטיקעל פון דער דייטשער טעריטאריע נישט וויסען פון די שוידערען פון אטאקעס און אינוואזיעס.

דאס האט ראטענוי געטון, כאטש ער איז נישט געווען קיין אנהענגער פון דעם קריג, און כאטש ער האט צו זיינע נאהענטע פריינד אין יענער צייט געשריבען, אז ער קאן נישט ענטפערען מיט א פולען יא אויף דער פראגע, צי איז דייטשלאנד בערעכטיגט צו זיגען. נישט קוקענדיג דערויף, וואס די אנטיסעמיטישע רעדעל-פיהרער— פון אנ'אונטעראפיציר ביז א גענעראל און פון א „אבגעארדענטען" אין רייכסטאג ביז'ן קאנצלער – זענען איהם דערגאנגען די יאהרען, האט מען אבער פארט געמוזט אנערקענען ראטענוי'ס גרויסען פערדינסט פאר דייטשלאנד'ס ערפאלגרייכער קריג-פיהרונג.

ווען די מלחמה האט זיך געענדיגט, האט ראטענוי גלייך גענומען ארבייטען פאר א נייעם פאליטישען קורס. ער האט קודם כל געפרעדיגט: קיין נקמה, קיין געפיהלען פון האס, א נייע אויטלענדישע פאליטיק, א פאליטיק פון ליקווידירען די מלחמה-משוגעת. און איינשטעלען די פסיכאלאגיע פון פרידען. ווען דער דעמאקראט ווירט איז געווארען הויפטמיניסטער, האט ער ראטענוי'ן פארגעשלאגען דעם אמט פון אויסלאנדס-מיניסטער, און ראטענוי האט אנגענומען.

ער האט אין דער לפי ערך קורצער צייט, וואס ער האט אנגעפיהרט די אויסלענדישע פאליטיק פון דער דייטשער רעפובליק, א סך אויפגעטון. ער האט קודם כל געבראכען די וואנד פון העצע און אומצוטרוי, וואס פראנקרייך, אונטער פואנקארען, האט באין אופן נישט געוואלט אראפווארפען, נאר כסדר צוגעשטעלט נייע העכערע ברעטער, פעסטערע גרעבערע פרענטעס.

עס איז ראטענוי'ן געראטען צו דערגרייכען א נייע בעציהונג צו דייטשלאנד מצד ענגלאנד און אמעריקא. ראטענוי'ס „פאליטיק פון דורכפיהרען דעם שלום" האט סוף כל סוף געפיהרט צו א שפאלטונג אין דער „אנטאנט", צווישען די אליאירטע פון דער קריג-צייט, און געבראכט דערצו, אז אין לאנדאן, רוים, וואשינגטאן און אפילו פאריז זאל מען מעהר נישט רעדען וועגען דייטשלאנד ווי וועגען „דעם פיינד", מיט וועלכען מען טאר קיין מגע ומשא נישט האבען, נאר גאר מעזיר שטיקען און דריקען.

צו דער זעלבער צייט האט ראטענוי געפיהרט א פאליטיק פון פריינדליכקייט צו סאוויעט-רוסלאנד. בעת דער קאנפערענץ אין גענוא, וואס לאיד-דזשארדזש האט גערופען, כדי צו ליקווידירען די מלחמה סיי בנוגע דייטשלאנד, סיי בנוגע רוסלאנד און וואס פואנקארע האט געהאלטען אין איין סאבאטירען, האט ראטענוי אונטערגעשריבען מיט טשיטשערינ'ען און אדאלף יאפע'ן דעם ראפאלא-טראקטאט. אט דער פרידען-אפמאך צווישען דער רעפובליקאניש-דעמאקראטישע דייטשלאנד און דער סאוויעטישער רוסלאנד איז געווען דער ערשטער, אמת'ער שלום-דאקומענט פון זינט דער גרויסער וועלט-מלחמה, און דער איינדרוק אויף די פעלקער-מאסען, אויב נישט אויף די רעגירונגען – איז געווען זעהר גרויס.

און דוקא ווייל ער האט אזוי פיל אויפגעטון פאר דייטשלאנד אין דעם זין פון בעפרייען די פאלווער-וואלקענס פון מלחמה, דוקא ווייל ער האט געארבייט פאר א פשרה סיי מיט די אליאירטע, סיי מיט דער באלשעוויסטישער רוסלאנד, איז ער אומגעקומען. די יונקערס, די מאנארכיסטען, די אנטיסעמיטען, האבען נישט אויפגעהערט צו העצען געגען איהם. וואס האבען זיי נישט אויסגערעדט אויף איהם? זיי האבען איהם פערשריגען, ווי א יוד, ווי א באלשעוויק, ווי א פערראטער, ווי דעם נייעם יודאש, וואס פערקויפט, פערראט „די אומשולדיגע, מארטירערישע, ליידענדיגע דייטשלאנד". די העצעס האבען געווירקט. זיי האבען צוגעשטעלט נישט נאר די מאראלישע בערעכטיגונג, נאר אויך דאס געלד. און אזוי איז וואלטער ראטענוי דערמארדעט געווארען דעם 24-טען יוני, 1922, אין זיין אויטאמאביל, בעת ער איז געפאהרען צו דער געביידע פון דעם אויסלאנדס-מיניסטעריום. די מערדער זענען געווען מיטגלידער פון א נאציאנאליסטישער טעראר-ארגאניזאציע, מעהרסטענס יונגלעך אונטער צוואנציג יאהר. דער אנפיהרער, איינער קערן, א „בלאנדער, נארדישער" געוועזענער פלאט-אפיציר, איז קוים אלט געווען 25 יאהר.

ראטענוי'ס טויט איז אויך געווען נוצליך פאר דייטשלאנד, אפשר נאך נוצליכער ווי זיין לעבען. זיין געמיינע דערמארדונג האט א ביסעל געעפענט די אויגען פון דייטשלאנד צו דער געפאהר פון דעם מאנארכיסטישען יונקערטום. די טעראר-ארגאניזאציעס זענען אין א גרויסער מאס אונטערדריקט און בעזייטיגט געווארען. ראטענוי'ס לויה איז פערוואנדעלט געווארען אין א גראנדיעזער דעמאנסטראציע פון דער גאנצער רעפובליקאנישער, דעמאקראטישער, נייער דייטשלאנד. די אנגעזעהענסטע בעטייליגטע אין דער דעמאנסטראציע זענען געווען די מיליאנען ארגאניזירטע דייטשע ארבייטער, וואס זענען אין אלע גרויסע דייטשע שטעט ארויס אין זייער פולער דראהענדיגער מאכט.

א יום-טוב

פון דער יודישער שול

דעם ערשטען טאג חול-המועד האט זיך געעפענט אין ווילנע די לאנג-ערווארטעטע אויסשטעלונג פון די יודישע שולען פון ווילנע, ווארשע, לאדז לובלין און אנד. ס'איז נישט קיין קליינע דרייסטיקייט פון די לעהרער און שול-טוער אין א.א. שווערער צייט, וואס מיר לעבען איצט איבער, איינצואָרדנען אַן'אויסשטעלונג, אן אפנעהמען פון די קארגע הכנסות, וואס די שולען האבען, גאר נישט קיין קליינע הוצאות אויף ארגאניזאציע, און דער עיקר, צו געפינען מוט, צייט און כוחות אויף אפצוגעבען צו א קאמפליצירטער אונטערנעהמונג. אבער ביי זיי, ביי די לעהרער, איז דאס אלץ נישט קיין תירוץ און נישט קיין אפהאלט, גרויס איז די התלהבות פון דער לעהרערשאפט, גרויס איז ביי איהר דאס אחריות-געפיהל פאר דער גרויסער זאך, וואס זיי אויפגעטון מיט'ן בויען דאס יודישע שול-וועזען, ס'איז ענטשטאנען די נויטיגקייט צו מאכען א סך-הכל פון די דערגרייכונגען פאר די לעצטע עטליכע יאהר פון די יודישע שולען, די נויטיגקייט צו געבען פון דעם אלעמען צו געבען דער ברייטער געזעלשאפטליכקייט א דין-וחשבון.

די היינטיגע אויסשטעלונג עפענט זיך ביי נאָך שווערערע בעדינגונגען פון לעבען פון דער יודישער שול, ווי די, וואס זענען געווען אין די פריהערדיגע יאהרען. די צאהל שולען האט זיך פערקלענערט צוליב'ן דוחק אין מיטלען, און די צאהל קינדער, א שטייגער אין דער רעאל-גימנאזיע איז אויך קלענער געווארען. די האפענונגען, וואס מען האט געלייגט אויף דער רעגירונג, אז זי וועט סוף כל סוף אנערקענען די יודישע פאלקס-שולען פאר עפענטליכע און וועט זיי כאטש אין א געוויסער מאס סובסידירען און די גימנאזיעס געבען רעכט גלייך מיט די יודישע פריוואטע גימנאזיעס מיט פוילישער אונטערריכטס-שפראך. די אלע האפענונגען האבען זיך אויסגעלאזען מיט גארנישט. אויך דער אלגעמיינער עקאנאמישער קריזיס, בפרט די פעראָרימונג פון דער יודישער בעפעלקערונג, אין פוילען, האט זיך קאטאסטראפאל אפגערופען אויף דער מאטעריעלער לאגע פון אונזערע שולען. דער שכר-לימוד, וואס די עלטערן קענען צאהלען, ווערט אלץ קלענער און מיט דעם ווערט אויך קלענער דער פערדינסט פון דעם לעהרער, נישט דערגרייכענדיג אפילו דעם קלענסטען קיום-מינימום.

אבער פונדעסטוועגען, האט דאס אלץ נישט אפגעשוואכט די ענערגיע פון די שול-ארבייטער. פארין לעצטען יאהר איז די צאהל תלמידים אין די פאלקס-שולען פון צ.י.ש.א. געווארען פיל גרעסער ווי פאראיאהרען, און דער פעדאגאגישער ניוא איז געווארען נאך העכער. אט די היינטיגע אויסשטעלונג שטעם זייטער וויזען, ווי טיף און פילזייטיג ס'זענען די ידיעות פון די שילער און שילערינס פון אונזערע שולען, וואס פאר א ליבע צו ארבייט, וואס פאר א התמדה זיי ווייזען ארויס. אונזערע אזאליגע „קארזאנע" פאלקסשולען און גימנאזיעס האבען גאר קיין בעגריף נישט געהאט פון דעם פרינציפ פון אנשוליכקייט אין די לימודים, פון זעלבסטטעטיגקייט, אין ארבייט, וואס ווערט איצט דורכגעפיהרט אין אונזערע שולען, איך קען מיט זיכערקייט זאגען, אז וואס ס'קאנען איצט די שילער פון אונזערע פאלקס-שולען און גימנאזיעס (אייגענע פארשונגען, פארשטעלונגען אין דיאגראמען א.א.וו.) האבען מיר, דער עלטערער דור, ערשט געלערנט אין די אוניווערזיטעטען און אנדערע הויכשולען, דאס אלץ האט דאך א גרויסע בעדייטונג און מוז זיך אויך אפשפיגלען אויף דער אלגעמיינער ענטוויקלונג פון מענשען, יוער-רעדט שוין וועגען דעם נאציאנאלען בעוואוסטזיין וואס אונזערע שולען גיבען; דאס איז דאך גארנישט אפצושאצען!

דער אמת און גערעכטיגקייט מוזען דאך סוף כל סוף מנצח זיין, און די אויסשטעלונג, וואס עס ארדענט איצט איין דער ווילנער צבי"ק וועט געוויס זיין א אנשוליכע לעקציע קודם כל פאר דער יודישער געזעלשאפטליכקייט. די יודישע עלטערן מוזען זיך דא לערנען און זיך איבערציינגען אז די איינציגע שול, וואו זיי דארפען אפגעבען זייערע קינדער, איז די שול אויף דער מוטערשפראך. אויך די פוילישע געזעלשאפט און די מאסגעבענדע קרייזען, דארפען זיך פון דער אויסשטעלונג איבערציינגען, אז די יודישע שולען — סיי פון דער פעדאגאגישער זייט, סיי אין פרט פון דער אלגעמיינער ענטוויקלונג, וואס זיי גיבען — שטעהען אין קיין פאל נישט אויף א נידעריגערע מדרגה, ווי די מלוכה'שע שולען. און ס'איז דעריבער נישט פערהאן קיין שום גרונד זיי נישט צו געבען די אלע רעכט, וואס ס'האבען די מלוכה'שע שולען אין פוילישער און נישט-פוילישער שפראך.

ד"ר צ. שאבאד

יודישער יוגענד-פיהרער אין דייטשלאנד עריק הערצפעלד געשטארבען

פראנקפורט, (יט"א) דא איז געשטארבען אין עלטער פון דרייסיג יאהר איינער פון די אקטיווסטע יודישע יוגענד-פיהרער אין דייטשלאנד עריק הערצפעלד, די לעצטע טאט פון יונגען געזעלשאפטליכען טוער איז געווען די גרינדונג פון „יודישען יוגענדהיים" און דער „יודישער שול" אין פראנקפורט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 16 יח ניסן תר"ץ

אפריל

זון-אויפגאנג 4,49
זון-אונטערגאנג 6,26

צום פאבאר פון יאהרגאנג 1909

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דעם הערנענ־טערען זיך פון׳ם פאבאר פון יאהרגאנג 1909 האט די וואיעוואדזטווע אין לאדז בעקומען א צירקולאר פונ׳ם אינערן־מיניסטעריום וועגן ערטיילען אדראַ־טשעניעס.

בקשות וועגן אדראטשעניעס דארפען אנגע־געבען ווערען אין משך פון 14 טעג נאכדעם זיי עס בעוויזען זיך די מעלדונגען. זיינען צושטעלען זיך אויי די ענטשפרעכענדע אדמיניסטראטיווע ביוראס אין פאל, ווען אין משך פון די 14 טעג קען דער מיליטער־פערפליכטעטער נאך נישט פארמא־גען די בעדינגונגען, וועלכע בערעכטיגען איהם צו בעקומען אנ׳אדראטשעניע לויט׳ן פאראגראף 57 און דעם פאל אין פאראויסגעזעהן א צוגאב טערמין פון 4 וואכען — עס מוז אבער דערזיזען ווערען, אז די נויטיגע בעדינגונגען וועגען ענטשטאַנען נאכ׳ן פאראויסגעזעהנעם אין צירקולאר טערמין.

דאס שייך די שילער פון מיטעל־שולען, וועל־כע ווילען זיך בעמיהען וועגען אדראטשעניעס און וועלכע האבען בעקומען אויף דער פאבאר־קאמיסיע קאטעגאריע „א" דארפען די שילער, א חוץ די שי־לער פון 8. קלאס אריינטראגען א בקשה אין א משך פון 4 וואכען נאכ׳ן בעקומען די פאבאר־מעלדונג.

שילער פון 8. קלאס קענען נישט בעקומען קיין אדראטשעניעס לויט׳ן פאראגראף 61 פון ווסטאוו, ס׳קען נאר געניסען פון דער הנחה די וואינע פאר די שילער, וועלכע זענען צוליב יעדלכע עס איז נישט סיבות נישט צוגעלאזט געווארען צו די מאטורע־עקזאמענס, אבער נישט בעלענגט דעם עקזאמען.

די דאזיגע שילער קענען זיך בעמיהען, וועגען אדראטשעניעס און די בקשות איינגעבען אין א טערמין פון 4 וואכען נאכדעם זיי זיי בעקומען זייער מיליטער־מאכט אנ׳ערלויבניש צו בלייבען די טער אין שולע.

פון האנדעלס-געריכט
נייע בקשות וועגן פראלאנגאציעס

נעכטען איז אין האנדעלס־געריכט אריינגעקו־מען א ביטע וועגן פראלאנגירען די צאהלונגען דער פירמע פריזין און פינקעל, הורט־לאגער פון מאַ־נופאקטור־סחורות אויף זשעלאזנא 8. די פירמע האט גרויסע געשעפטען מיט גאליציען און פוזען, אין די ערשטע 4 חדשים פון יאהר 1929 האט די פירמע געמאכט אנ׳אומזאץ פון 1 מיליאן 200 טוי־זענד זלאטעס, די ערשטע 4 חדשים פון היינטיגען יאהר נאר 500 טויזענד זלאטים, פון יאנואר ה.י. ביז איצט האט די פירמע אויסגעקויפט אויף 800 טויזענד זלאטים קורנישע פראטעסטען. דאס פער־קלענערען זיך פון אומזאץ און די גרויסע צאהל פרא־טעסטען האבען געצוואונגען די פירמע זיך צו ווענדען צום האנדעלס־געריכט וועגן א פראלאנגאציע. דער קאפיטאל פון דער פירמע בעטרעפט 280 טויזענד זלאטעס, די קורצטערמינינע אקצעפטען בעטרע־פען 420 טויזענד זלאטעס, אפענע חובות איז די פירמע שולדיג 230 טויזענד זלאטים, פליסיגע אק־טיווען בעטרעפען 57 טויזענד זל., דער לאגער פון סחורות איז ווערט 560 טויזענד זל. ביי בעלי־חובות קומט 205 טויזענד זל., אזוי, אז די פליסיגע אק־טיווען שטייגען איבער מיט אנ׳עודף די קורצטער־מינינע חובות.

די צווייטע ביטע וועגן פראלאנגאציע איז אר־ריינגעקומען פון דער פירמע זינדערמאן און שותף, מאנופאקטור־לאגער, פאקטשינער 9. דער פיר־לאנס בעטרעפט 1 מיליאן 200 טויזענד זלאטעס. די פירמע בעזיצט א גרויס הויז אין ווערט פון 650 טויזענד זלאטעס.

די דריטע ביטע וועגן פראלאנגאציע איז גע־ווען פון דער פירמע מ. בערלינסקי, שטרימף־פאבריק, ציגעלניאנא 68, בערלינסקי עקזיסטירט שוין אין לאדז זייט 45 יאהר און פאר דער מלחמה האט ער געהערט צו די סאלידסטע יודישע סוחרים. בעת דער מלחמה האט ער אבער געליטען גרויסע שא־דענס צוליב די חובות אין רוסלאנד און די דייטשע רעקוויזיציעס, דער בילאנס פון דער פירמע בעטרעפט 260 טויזענד זלאטעס.

א זעלטענער פאל
אנ׳איינוואוינער, וועלכער בעט מען זאל ביי איהם נעהמען שטייערן

(פ) צום פארזיצענדען פון דער שטייער־אפ־טיילונג ביים מאגיסטראט לאזניק קוק, האט זיך נעכטען געמאלדען אנ׳אונגעוועהנליכער, זי אויף די איצטיגע לאדזער בעציהונגען, אינטערעסאנט. דאס איז געווען א געוויסער ה׳ סאר, אנ׳עסט־רייכישער בירגער, וועלכער האט געמאלדען, אז ער וואוינט א צט אין לאדז, ארבייט, פעררינט און זאל דעריבער צאהלען שטייער, ער האט דערביי אנגע־טערגעשטראכען אז ביז איצט האט ער קיין שום שטייערען נישט געצאהלט.

די ארורכגעפיהרטע אויספארשונג האט בעווי־זען, אז ה׳ סאר פיהרט אין לאדז ארורך מצד די וויענער בענק א פינאנציעל־סאנאציע פון די אינ־דוסטריע־אונטערנעהמונגען דורך קאנווערטירען די חובות, אדער ערטיילען לעגנערע הלוואות א.א.ז. געהאלט פאר זיין ארבייט בעקומט ה׳ סאר אין וויען און צוליב דעם זענען זיינע הכנסות אין לאדז אינ־ערגיץ נישט פערצייכענט, ער האט אויך נישט קיין וואוינונג און צאהלט נישט קיין לאקאל־שטייער, האט נישט קיין שום אונטערנעהמונג און צאהלט נישט קיין אינדוסטריעלע שטייער. אזוי אבער ווי ה׳ סאר האט קאטעגאריש ערקלערט אז ער פעררינט פון לאדז אין וויל צאהלען שטייער, האט לאזניק קוס אין פערשטענדיגונג מיט דעם פרעזעס פון דער פינאנץ קאמער ה׳ קוכארסקי בעשלאסען צו בעשטימען דעם ה׳ סאר א שטייער פון דער סומע וועלכע ער וועט אליין דעקלארירען.

בעשולדיגט אין א מארד
און בעפרייט געווארען

(2) אין קרייז־געריכט איז נעכטען פערהאנדעלט געווארען פאלגענדער סענסאציאנעלער פראצעס:

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק איז געזעסען די 40־יעהריגע לוציא פאוולאווסקא, שאפעדנאס 38, בעשולדיגט אין ערמארדען איהר געליבטען וולאדיסלאוו קראוטשיק.

אין בעשולדיגונגס־אקט ווערט דערצעהלט, אז דעם 7 מאי האט מען אלארמירט דעם 3־טען פאר־ליצייקאמיסאריאט אז אויף שאפעדנאס 38 האט מען געשטאכען מיט א מעסער א געוויסען וולאדיס־לאוו קראוטשיק.

מען האט קראוטשיקען אפגעפיהרט אין שפי־טאל אויף דרעוונאווסקא גאס. וואו דער פערוואונ־דעטער האט ערקלערט, דעם פאליציאנט ווען ער איז צו זיך געקומען אז ער איז בעגאנגען זעלבסט־מארד. דעם פעלדשער און זיינע שכנים האט ער אבער ערקלערט, אז ער האט זיך אליין דאס לעבען גענומען, וויל ער האט רחמנות בעקומען אויף זיין געליבטער פאוולאווסקא, וועלכע האט איהם אין אנ׳אויפגערעגטען צושטאנד אריינגעזעצט א מעסער אין בויך, ער האט שוין א פערוואונדעטער בעוויזען אראפצוגעהן פון די טרעפען מען זאל איהם נישט געפונען אין איהר צימער, אויפ׳ן דריטען טאג האט ער דאסזעלבע פערשריבען אויף פאפיר, ער האט אבער נישט בעוויזען צו ענדיגען און די צווייטע העלפט פון זיין שריפטליכע ערקלערונג האט אנגעשריבען זיין שוועסטער, ער האט ערקלערט, אז נאכדעם ווי ער זעט געוונד ווערען זעט ער זיך מיט זיין מערדערין אליין אפ־רעכענען.

דעם 15־טען מאי איז קראוטשיקען אבער ער־גער געווארען און ער איז געשטארבען.

די פאוולאווסקא איז זיך נישט מודה, זי ער־קלערט קאטעגאריש, אז קראוטשיק איז בעגאנ־גען זעלבסטמארד, אמת, ער האט דאס געטון אין איהר צימער, אבער באלד זיך דערשראקען פאר זיין טאט און שוין פערוואונדעטערהייט אראפגעגאנגען פון די טרעפען.

דאס געריכט האט צוליב מאנגעל אין בעווייזען אין די שולד די פאוולאווסקא פריינעשפראכען.

צום אנדענק פון דער׳הרגעטען
פרעזידענט צינארסקי

(מ) מאנטאג, ד. 14. ד. ח. אין דריטען יאהר־צייט פון דעם טראגיש אומגעקומענעם פרעזידענט פון לאדז — מאריאן ציגארסקי — האט דאס פרע־זידיום פון שטאט-ראט און מאגיסטראט ארויפגע־לעגט אויפ׳ן קבר פון פערשטארבענעם א קראנץ בלומען.

א טראגישער פאל מיט א 6-יעהריג קינד

(2) נעכטען איז אויף פיעטרקאווער 74 פאר־געקומען א זעהר טראגישער פאל. דער 6-יעהרי־גער מיעטשיסלאוו דאמבראווסקי איז ארויפגעגאנגען אויף א גלעזערנעם דאך, וואס געפינט זיך אויפ׳ן הויף פון דערמאהנטען הויז, דאס גלאז האט נישט אויסגעהאלטען און האט געפלאצט. דאס קינד איז אראפגעפאלען פון א 2-שטאקעדיגען הויך און שווער-פערוואונדעט געווארען. דאס קינד איז דורך דער פאגאטאוויע אפגעפיהרט געווארען אין אננא מאריא-שפיטאל.

פון געריכט

(ב) לויט א צירקוליאר פון יוסטיץ-מיניסטעריום זענען אין קרייז-געריכט פארגעקומען פאלגענדע ענדערונגען: אויף עמעריטור איז איבערגעטראגען דער ריכטער פון קרייז-געריכט סעווערין שאראג-ראדער, אלס ריכטער אין שטעטישען געריכט איז בעשטימש געווארען יעזשי וואלסקי און סטאניסלאוו טוסטאנאווסקי אלס ריכטער אין זגערזשער געריכט איז בעשטימט געווארען ריכטער וויטאלד יעזשעווסקי

דער׳הרגעט אונטער א דראהונג

(ב) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקו־מען דער פראצעס געגען יוזעף קאצפושאק, וועל־כער איז בעשולדיגט געווארען אין א מארד.

קאצפושאק האט געארבייט אין זגערזש אויף די שטאטישע פלאנטאציעס. בעת א מחלוקה מיט אנ׳אנדערען ארבייטער יאן מארטשאק, האט קאצ־פושאק איהם דערלאנגט מיט אנ׳אייזען אין קאפ פון וואס יענער איז גלייך געשטארבען.

דער אנגעקלאגטער האט ערקלערט, אז מאר־טשאק האט איהם שטענדיג געדראהט צו דער׳־הרגענען און אין געגעבענעם פאל האט ער זיך נאר פערטיידיגט פון דעם דער׳הרגעטענס אנפאל. דאס געריכט האט קאצפושאק׳ן פער׳משפט אויף 1 יאהר טורמע, אנווענדענדיג אלע מינדערענדע אומשטענדען.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-1

קראנקהייטען פון די ביינער, גלידער.
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאחניע פון זעמליבע ארטאפעדישע אפאראטען, הין ז וקלערקטע אויף פלאטפוסען, קוליפע
די:עט לינ. בנוהנען א. ז. ה. קאנסולטאציאס פון 5—7 עד

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל

ליטעראר. לייטער: משה בראדערזאן. דירעקטאר: יוסף סטרוגאטש.
קאמפאזיטאר: דוד בייגעלמאן

היינט, מיטוואך, — 1 פארשטעלונג, אנהויב 10 אוועגד
צו ביליגע פרייזען פון 1 ביז 4 זל. ס׳ווערט געשפילט

טשאקעדיק און קנאקעדיק!

אין צוויי טיילען / 16 גאנץ נייע שלאגער-נומערן 16

קאנפראנסיער: נ. רייכענבערג.

בילעטען בעקומט מען אין דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 1—11 מיטאג און פון 5 נאכט

אין די חגאות-טעג.

(מ) פרייטאג דעם 18 און שבת דעם 19 ד. ח. ערב חגא וועלען די ביורא׳ס פון מאגיסטראט זיין אפען פרייטאג ביז 1 א זייגער און שבת ביז 12. די קאסע - פרייטאג ביז 11 און שבת ביז 10 א זייגער.

* * *

(מ) שבת ערב חגא וועלען די שטעטישע באד-אנשטאלטען זיין טעטיג נאר ביז 4 א זייגער נאכ־מיטאג.

ענין-אונטערשטיצונגען
פאר ארבייטסלאזע און ארימסטע

דער קאמיטעט צו אונטערשטיצען די ארימסטע פון אונזער שטאט איז מודיע, אז די צווייטע סער־יע אויסצאהלונגען פון אונטערשטיצונג, קומען פאר לויט פאלגענדען סדר:

מיטוואך, דעם 16 — S

דאנערשטאג, דעם 18 — T U W Z

פערשידענעס

ה׳ מאגיסטער בן ציון פוקס, א לאדזער יונגער־מאן, וועלכער האט געענדיגט דעם ווילנער אוני־ווערזיטעט, איז איצט נאמינירט געווארען אלס שטאטישער ריכטער אין בארנאוויטש.

שטיצט די מאדערנע יידישע מאסן-קולטור

קויפט די אפצייכנונג פון קולטור-פאנד

געזעלש. „אוונט-קורסן" פאר ערב. אין ווארשא.

מען פערשענערט דעם דאמ־בראווסקי-פלאץ

(2) נעכטען אין פארגעקומען א זיצונג פון דער פלאנטאציע-אפטיילונג ביים מאגיסטראט. די זיצונג איז געווען געווידמעט דער פראגע פון פערפלאנצען מיט ביימער דעם דאמבראווסקי־פלאץ. לויט דעם דאזיגען פלאן וועט איינגעאר־דנעט ווערען אויפן דערמאהנטען פלאץ א גרויס־ארטיגער סקוועה. ווייטער וועט דער פלאץ בעלויכטען ווערען מיט עלעקטרישע לאמפען. די גאנצע ארבייט דארף פערטיג ווערען דעם 15 יוני, אין טאג ווען ס׳וועט פארקומען די פייערליכע ערעפענונג פון נייעם קרייז-געריכט.

א גאסט

קיין לאדז איז געקומען אויף פסח צו זיינע עלטערען, קרובים דער רעדאקטאר פון „פאריזער היינט" אהרן אלפערין. אלפערין איז א בעקאנטער לאדזער זשורנאליסט, וועלכער איז מיט 2 יאהר צוריק אנגאזשירט געווארען קיין פאריז אלס רעדאק־טאר פון דער איינציגער דארטיגער יודישער צייטונג „פאריזער היינט".

א טויט די מייז!

(מ) די קאמיסיע פון סאניטארען אויפזיכט איז צוגעטרעטען צו קאנטראלירען צי איז אדורכגע־פיהרט געווארען די אקציע פון אומברענגען די מייז און שטשורעס אין די בעזונדערע הייזער. די הויז בעל-הבתים אדער אדמיניסטראטארען, וועלכע האבען נישט אדורכגעפיהרט די פארשריפ־טען וועגען אפ׳סמ׳ען די שטשורעס — וועלען צו־געצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארט־ליכקייט.

היינט ערעפנונג
פון מאלער-צעך

היינט, מיטוואך, 7 א זייגער אין אוונט קומט פאר אין בערלינער זאל (זאכאדניא 26) די פייער־ליכע ערעפנונג פון דעם מאלער- און לאקירער־מייסטער-צעך. אזוי ווי עס איז זעהר וויכטיג, אז אין דעם צעך זאלען זיין פערשריבען וואס מעהר מייסטערס, וואס ארבייטען אין דעם פאך, וועלען פון 3 ביז 6 א זייגער רעגיסטרירט ווערען מיט־גלידער, וועלכע האבען זיך נאך ביז איצט נישט פערשריבען, ווייל לויט׳ן אוסטאוו ווערען נישט צוגעלאזט צו דער פייערונג נישט - רעגיסטרירטע מיטגלידער.

דער יודישער בעל-מלאכה איז סכנה

איבערגעשאצט דעם אומזאץ-שטייער און אלס צולאג „אריינגעשאצט" די מייסטער-עקזאמענס

אין לאקאל פון צענטראלן האנדווערקער־פאראנד, פאלווארנאווא 4 איז נעכטן אין אווענד פארגעקומען א גרויסע האנדווערקער־פערזאמלונג, אויף וועלכער ס'זענען באטראכט געווארן

די אקטועלסטע פראגען פון יודישען האנדווערקער-לעבען

רעפערענט: די פראגע וועגען דער פרישער אפשאצונג פון אומזאץ־שטייער פאר האנדווערקער און די עקזאמענס פאר זעלבסטשטענדיגע בעל־מלאכות. צוליב די וויכטיגקייט פון די פראגען איז צו דער פערזאמלונג געקומען אנ׳עולם פון איבער 500 האנדווערקער, וועלכע האבען מיט דעם גרעסטען אינטערעס זיך בעראטען וועגען זייערע בלוטיגסטע אינטערעסען.

די פערזאמלונג האט געעפענט פרנס ראובן ..., וועלכער ווייזט אן, אז נישט קוקענדיג אויף גרויסער פעראריימונג און רוא פון די יודישע האנדווערקער־מאסען האט מען אין לאנד

אפגעשאצט די יודישע האנדווערקער אויף פיל גרעסערע סומען, ווי אין די פריהערדיגע יאהרען

איינע שטייער־נאטשאלניקעס האבען אפילו גאנץ אפיציעל ערקלערט, אז קיין פערקלענערונג פון אומזאץ־שטייער קען איצט נישט געמאלט זיין, די מיטגלידער פון די שאצונגס־קאמיסיעס האבען קיין כח נישט עפעס אויפצוטון, און די האנדווערקער אליין דארפען אויפהויבען זייער פראטעסט געגען די האויגע מעטאדען. נישט קוקענדיג אויף, וואס איז פערהאן א בפירושער געזעץ, אז האנדווערקער, וואס ארבייטען נאר מיט איין געהילף דארפען בעפרייט ווערען פון אומזאץ־שטייער האט די שאצונגס־קאמיסיעס צוליב „פארזיכטיגקייט" דער אויסגעמאסטען רעסטשטייער און צוגעשיקט נאכאמאל פאר'ן יאהר 1929 און „וואליטשקעס" אויפ'ן יאהר 1930, קיין שום אינטערווענצען האבען נישט קיין פעולה.

דער ראטמאן פון דער האנדווערקער־קאמער ... בערג זאגט צווישען אנדערען, אז די לאגע פון די יודישע האנדווערקער איז

מעהר ווי קאטאסטראפאל

סיווערט געפיהרט א סיסטעמאטישע אקציע אומצו־ברענגען דעם יודישען בעל־מלאכה, ס'דארפען אנגע־נומען ווערען פאלדיגע און ראדיקאלע שריט, די פינגער אויף די רעקורסען וועלען נאר פערפיהרען דעם האנדווערקער, ווייל קיין גאולה קען פון נישט קומען, ער לעגט פאר, אז א רעזאלוציע

פון דער לאדזער יודישער האנדווערקער־קאמער זאל

תיכף אינטערווענירען ביים פינאנץ-מיניסטעריום

און ראטעווען וואס ס'לאזט זיך נאך.

א לענגערע רעדע וועגען די אקטועלע וועהטא געגען פון די יודישע האנדווערקער האט געהאלטען ארוואקאט שטרויך, ער באטאנט די סיבה פארוואס דער אומזאץ־שטייער איז פערוואנדעלט געווארען אין א שווערער לאסט פון ווירטשאפטליכען לעבען אין לאנד, איז דער אינפלאציע־צייט, ווען געלד איז געווען ביליג, איז די קאנסומציע א גרויסע איז דער אומזאץ אריינקאלקולירט געווארען אין פרייז פון פראדוקט, און איהם האט געצאהלט דער קאנסומענט, ווען די וואלוטע איז אבער סטאביליזירט געווארען, צאהלט איהם דער פראדוצענט און ממילא דער האנדווערקער. אין דעם בעשטעהט די אוננא־טירליכקייט פון דער לאגע, וואס איז איינע פון די סיבות פון איצטיגען שווערען ווירטשאפטליכען קריזיס. די פראגע פון

אומזאץ-שטייער בכלל

פערלאנגט אונבעדינגטע פאלדיגע רעפארמען, דער ווייל אבער מוז געפאדערט זייען גערעכטיגקייט און יושר ביים אפשאצען דעם נישט גערעכטען שטייער.

איבערגעהענדיג צו דער פראגע וועגען

די האנדווערקער - עקזאמענס

בעטאנט דער רעדנער, אז נאך דעם 15. דעצעמבער 1930 וועלען האנדווערקער, וואס וועלען נישט האבען קיין מייסטער־דיפלאם, נישט טארען האלטען קיין לערנ־יונגלעך און נישט בעשעפטיגען קיין געזעלען, אפילו קיין אייגענע קינדער. כדי צו בעקומען דעם דאזיגען דיפלאם וועלען אלע איצטיגע זעלבסט־שטענדיגע בעלי־מלאכות מוזען בעלעגען עקזאמענס טעארעטישע און פראקטישע. צו די דאזיגע עקזא־מענס כוזען זיך די יודישע האנדווערקער, וועלכע זענען אמשטארקסטען בעדראהט, זיך בעצייטענס צוגרייטען, די האנדווערקער מוזען שוין זיך

פערשרייבען אין די דערגענצונגס-קורסען

פון דער געזעלשאפט „ארט", ארער אין דער טעכנישער שול אויף פאמארסקא 48. דאס געשפענסט פון סוף פון היינטיגען יאהר דארף צווינגען דעם יודישען האנדווערקער זיך צו פערטראכטען איבער זיין צוקונפט און עקזיסטענץ.

דיר. ארדינאנס איז זעהר פעסימיסטיש, צו אינטערווענצען ביים מיניסטער וועגען לינדערען די אוננעהויערע שטייער־לאסט וועט האבען עפעס א פעולה. דער מיניסטער דארף פול מאכען דעם גע־

שוואלענעם בודושעט, און שוין בדרך הטבע טרעפט מען אין דעם שוואכסטען ארגאניזם, ווי ס'איז דער יודישער שוואך־ארגאניזירטער בעל־מלאכה. ס'איז אבער נישט קיין פראגע אז ס'דארף פראטעסטירט ווערען געגען העכערען די שטייערען און דערוועלבער צייט, ווען ס'איז קלאר, אז דער בעל־מלאכה איז רואינירט און פערארימט.

ווייטער בעטאנט דער רעדנער, אז די לאגע פון די האנדווערקער אין שייכות מיט די עקזאמענס איז נישט קיין פרעהליכע, און נאר דאס אויספיעלן פון פערלייכטערונגען און אינדוסטריע־געזעץ קען לינדערען די לאגע. די האנדווערקער מוזען שוין אריינטרעטען אין די האנדווערקער־קורסען.

דער ראטמאן פושינורסקי קלערט אויף די פערזאמעלטע וועגען דער

ארבייט אין דער האנדווערקער-קאמער

ער ווייזט אן, אז די יודישע האנדווערקער טראכטען זיך לייכט די פראגען פון נייעם צעכער־געזעץ, און זאגט, אז די אפמאכען מיט די לערנ־יונגלעך מוזען שוין געשלאסען ווערען, ווייל אנדערש וועלען זיי נישט אנערקענט ווערען. ווייטער דארף מען זיך צוגרייטען צו די עקזאמענס, ווייל מען מוז קענען די פוילישע שפראך און אנדערע אלגעמיינע לימודים. ס'זאפען נאך גערעדט עטליכע אנטיילנעהמער פון דער פערזאמלונג, און דאן זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע

רעזאלוציעס

1) ווענדען זיך צו דער רעגירונג, אז פיי די האנדווערקער, וואס זענען בעשוכלהיט געווארען ביי די שאצונגען איז געבען אפגעגעבען רעקורסען, זאלען אפגעהאלטען ווערען די עקזעקוציעס ביז די רעקורסען וועלען ערלעדיגט ווערען.

2) דער פונקט אין צעכער־געזעץ וועגען עק־זאמענס זאל געענדערט ווערען אויף דעם אופן, אז: א) די טעארעטישע עקזאמענס זאלען בכלל אפגעשאפט ווערען, ב) נישט עקזאמענירען האנד־ווערקער, וועלכע פיהרען שוין זייערע ווארשטאטען לענגער ווי 8 יאהר; ג) פאר די האנדווערקער, וואס פיהרען נאך נישט זייערע ווארשטאטען קיין אכט יאהר, זאלען די עקזאמענס אפגעלעגט ווערען ביז יאהר 1935.

3) די יודישע האנדווערקער ווערען אויפגע־פאדערט זיך תיכף צו פערשרייבען אויף די קורצ־טערמיניגע קורסען פאר אלגעמיינע לימודים אין „ארט" און אין דער טעכנישער שולע אויף פאמאר־סקא 48, כדי זיי זאלען קומען צו די עקזאמענס צוגעגרייט.

שפעט ביינאכט איז די פערזאמלונג געשלא־סען געווארען.

באהן-פערקעהר איז די חגאות

אין צוזאמענהאנג מיט די הגאות און פער־שטארקטער באהן־בעוועגונג האט די לאדזער דירעק־ציע בעשלאסען אין די טעג פון 17. און 22. ד. ח. צו פערלענגערען דעם לויף פון צוג פון לעמבערג דורך לאדז קיין פוזען. פון לאדז וועט דער צוג ארויס 10 א זייגער מיט 17 מינוט.

דעם 18. און 22. ד. ח. וועט געלאזט ווערען און נאכט דער צוג פון לאדז קיין טשאקאוויץ, וועלכער געהט אפ 15,50 און קומט צוריק 19,15.

דעם 18. ד. ח. וועט דער צוג וועלכער געהט אפ פון לאדז פאבריטשנע 21,40 זיך פערבינדען מיט'ן ווארשאווער צוג וואס געהט קיין זאקאפאניע, קריניצע, ראבקע און אייזאנ'טש. נאכ'ן צוג, וועלכער קומט אן קיין לאדז 16,25 וועט נאך געלאזט ווערען אין גאנג א צוג, וועלכער געהט אפ פון ווארשא 11,40 און קומט אן קיין לאדז 16,40.

דעם 19. געהט אפ פון לאדז פאבריטשנע א צוג 19,20 און קומט אן קיין ווארשא 22,00.

א צופריהען סדר

האט אפגעריכט דער יוד, וואס געהט ארום פעריכטען כלים

אויף אלטשטאט איז גוט בעקאנט א יוד, א בלעכער, וועלכער געהט ארום איבער די הייזער און שרייט:

— טעפ כלים צו פערלייטען!

ווי גרויס איז געווען די איבעררראשונג פון די איינוואוינער פון הויז אויף נאוואמיעסקא 21, ווען זיי האבען מאנטאג דעם צווייטען טאג פסח אינדער־פריה פלוצים דערהערט די בעקאנטע שטימע:

— טעפ, כלים צו פערלייטען!..

מען קוקט ארויס — דער יוד שטעהט וואכענדיג אנגעטון, מיט זיינע מכשירים און שרייט זיי נוסח:

— טעפ כלים צו פעריכטען!..

יודיי, געגען אראפ צו דעם בלעכער:

— ס'טייטש ר' יוד, וואס איז מיט אייך? יום־טוב געהט איהר גאר ארום איבער די הייזער און שרייט וועגען ארבייט?!...

— „וואס הייסט? — וואונדערט זיך דער יוד — פרייטאג האט מען געראט דעם ערשטען סהר שבת דער צווייטען און היינט איז דאך שוין חול־המועד, מען טאר שוין חול המועד אויך נישט פער־דינען אויף פרנסה?...

געפונען די גנבה פון דער כעמישער וועשעריי

אין דער כעמישער וועשעריי פון קייליך און גאלדע, נארוטאוויטש גאס 27, האבען זיך דורך דעם בלומען־געשעפט פון וואיצעך סאלווע אריינגע־כאפט גנבים און ארויסגענומען אלע פאלטען, אנצוגען און קליידער, וועלכע מען האט געגעבען צו וואשען א חוץ דעם האבען די גנבים ארויסגענומען פון דער קאסעטקע 40 זל. מזומן און אנדערע קליי־ניקייטען.

די ענערגישע אויספארשונג פון דער פאליציי האט געבראכט אויף די שפורען פון די איבערכער און תויז אויף קילינסקא 47 האט מען ארורכגעפיהרט א רעוויזיע ביים יעקעטער פראנציסעק קאטשמארעק און געפינען די גאנצע גנבה קאטשמארעק ערקלערט אבער אז ער האט די גנבה בעקומען נאר צו בע־האלטען און נישט ער איז געווען דער גנב.

די אויספארשונג רוערט.

ארעסטירט טאבאק-שמוגלער

די פאליציי האט עהערנכטען ארורכגעפיהרט א רעוויזיע ביי א געוויסען סטאניסלאוו פאטארא, (כאוני, קאשטשושקא גאס 2) וואו עס האט זיך לויט א קאנפידענציעלע מעלדונג געפונען קאנטרא־באנדע־טאבאק. בעת דער רעוויזיע האט זיך איינעם פון די פאליציאנטען ווירקליך איינגעגעבען צו פער־האלטען א געוויסע רוטקאווסקא אין מאמענט ווען זי האט געוואלט אריינווארפען אין דעם קלאזעט א פע־קעל מיט 25 קילא טאבאק. ווען די פאליציאנטען האבען ארויסגעפיהרט די ארעסטירטע רוטקאווסקא האט זיך אויפ'ן הויף פערזאמעלט א גרויסער המון און די רוטקאווסקא אפגעשלאגען. אין א שעה ארום איז א שמארקערער פאטרול מיט פאליציאנטען גע־קומען אויף רעמועלבען ארט און ארעסטירט די אנ־געוויזענע אלס קאנטראבאנדיסטען: סטאניסלאוו פא־טארא מיט זיין פרוי, וולאדיסלאוו יאך מיט זיין פרוי, רוטקאווסקי און פרוי, גראבעק און פרוי און א גע־וויסען גלאזניק.

אלע ארעסטירטע האט מען אונטער א שטאר־קער וואך אפגעפיהרט אין אויספארשונגס־אמט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

ב. אנטאניעוויטש (פאביאניצער 50); ק. כאנ־דזשינסקי (פיעטריקאווער 164); וו. סאקאלעוויטש (טשעיאזד 19); ר. רעמבעלינסקי (אגדושעיא 28); י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25; קאספערקע־וויטש (זגיערזשער 54; ס. טראווקאווסקא (בזשע־זשינער 56).

פארלעזונג אין „דת ועבודה"

„רעליגיעזער סאציאליזם אדער כארע־קיזום אויף דער יוד. ארבייטער - גאס"

מארגען, דאנערשטאג, 8 אין אווענד וועט אין לאקאל פון „דת ועבודה" נאוואמיעסקא 4 ח'. פנחס וואסערמאן (פון ווארשא) האלטען א רעפעראט א.ד.ט. „רעליגיעזער סאציאליזם אדער כארעקיזום אויף דער יודישער ארבייטער־גאס.

א גרויסע פערזאמלונג

וועגען די אויפגאבען פון דער רעלי־גיעז-נאציאנאלער יוגענד

היינט, 8 אין אווענד קומט פאר אין נייעם קאנצערט־זאל, אלגינסקא 3 א גרויסע פערזאמלונג, אויף וועלכער עס וועלען בעהאנדעלט ווערען די אויפגאבען פון דער רעליגיעז־נאציאנאלער יוגענד אין דעם איצטיגען מאמענט. אין דער פערזאמלונג בעטייליגען זיך: דער גלאוונער רב און דער פאר־זיצענדער פון „צעירי מזרחי" אין פוילען, אלימלך נייפעלד און משה לאיפגאס פון ווארשא.

פושקע-וואך פון קרן קימת לישראל

היינט האט זיך אנגעהויבען ביי אונז אין שטאט די אקציע פון פערטיילען נייע פושקעס, וואס איז פראקלאמירט געווארען דורך דאס צענטראל־ביורא פון קק"ל אין פוילען. פאר לאדז איז בעשטימט גע־ווארען א קאנטינגענט פון 2.000 פושקעס, וועלכע דארפען פערטיילט ווערען אין משך פון דער היינטי־גער וואך.

אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען געכטען פאר־געקומען א רייה פערזאמלונגען אין די ציוניסטישע יוגענד־ארגאניזאציעס אויף וועלכע עם זענען פער־טיילט געווארען די נויטיגע מאטעריאלען צו דער אקציע.

אויסער דער יוגענד בעטייליגען זיך אויך אין דער אקציע די עלטערע ציוניסטישע עסקנים און די מיטגליעדערינס פון דער פרויען ארגאניזאציע „וו.י.ז.א.

די געזעלשאפט אוונט-קורסן האט גע־שאפן און האלט אויס צענדליקער אוונט־שולן און ביבליאטעקן ווי ס'לערנען זיך און ווערן דערצויגן הונדערטער און טויזנטער יידישע ארבעטער.

שטיצט די אפצייכנונג!

פראלאנגאציע פאר מיליטער-פליכטיגע סטודענטען און שילער

פון 1־טען יולי ה.י. וועלען די פ.ק.או־ען ער־טיילען פראלאנגאציעס אויף א יאהר צייט פאלגענדע קאטעגאריעס רעקרוטען:

1) פאבאראווע פון די יאהרגענג 1904 און 1905 — סטודענטען און פריע צוהערער פון די הויכשולען, וועלכע ס'איז געבליבען נאך איין יאהר צו לערנען. זיי דארפען דערלאנגען ביטעם ביז'ן 30־טען יוני ה. י.

2. פאבאראווע, פון די יאהרגענג 5—1904, וואס לערנען זיך אין טעאלאגישע שולען דארפען דערלאנגען ביטעם ביז'ן 30־טען יוני.

3. פאבאראווע פון 8—1907, שילער פון די לעצטע קלאסען, וועלכע האבען נישט אויסגעהאלטען די עקזאמענס, און ס'איז זיי ערלויבט די עקזאמענס צו האלטען.

די אקציע פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער ליגע פאר'ן ארבייטענדען א"י איז בעשלאסען געווארען צו פערגרעסערען די אקציע תיכף נאך פסח, און משך פון הוה"מ וועט מיט א שטארקע טעמפא די אקציע פארטגעזעצט ווערען. צו דעם צוועק קומען פאר א.ז. די פסח־טעג א רייה פערזאמלונגען אין די ארגאניזאציעס און פארטייען וועלכע זענען אנגעשלא־סען אין דער ליגע. די ביורא צטיגע רעזולטאטען זענען לויט דעם היינטיגען שווערען קריזיס בעפרידיגענד. אויך די אקאדעמיקער האבען זיך געשטעלט צו דער דיספאזיציע פאר דער אקציע און דורך זיי וועלען בעזוכט ווערען די ארבייטענדע אינטעליגענץ און אונזער שטאט.

צום קאנצערט פון מרים'ל דייכעס

לאדז וועט מאנטאג, דעם 21־טען ד. ח. 12 א זייגער אינדערפריה האבען די געלעגענהייט צו בע־וואונדערען די ווילנער מרים'ל דייכעס, וועלכע וועט אויפטרעטען מיט א נייעם פראגראם פון פער־שידענע טאנץ־נומערן.

די קליינע מרים'ל דייכעס איז באמת א וואונדער קינד. נישט זייענדיג נאך דערוואקסען צו דעם עלטער צו פערשטעהען קונסט, איז זי שוין פון דער נאטור אליין א קינסטלערין, און אין פאריז האט זי טאקע ארויסגערופען די גרעסטע בעגייסטערונג פון מבינים.

די קינסטלערישע פעהיגקייט פון מלימל דייכעס דריקט זיך אויס נישט בלויז אין'ם באלעט־טאנץ, נאר אויך אין דער ארטיסטישער מימיק. זי איז, אזוי ארום, נישט נאר א קינסטלערין־טענצערין, נאר אויך א קינסטלערין־ארטיסטין.

דאס יודישע לאדז וועט איהר זיכער אויפ־נעמען מיט דער גרעסטער סימפאטיע.

„דאס קינד און פערברעכען"

היינטיגע פארלעזונג

היינט 6 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין זאל פון פילהארמאניע א פארלעזונג פון ה' ... דימיר מאגאלעף א לאדזער, קוראטאר ביים ... ריכט פאר מינדערעריגע, אויף דער טעמא „דאס קינד און פערברעכען" די הכנסה געהט לטובת דער געזעלשאפט פון די ערציהונגס־ און האנדווער־קער־ווארשטאטען פאר דער אונבעמיטעלטער יוגענד „פעוואוקא".

א גרויסער אויספלוג קיין איטאליען און אפריקא

די יודישע געזעלשאפט פאר לאנדוויסענשאפט (ווארשא, אגראדאווא 8א) ארגאניזירט אין אנהויב מאי א גרויסען אויספלוג קיין איטאליען און אפריקע, וועלכער וועט דויערען 24 טעג. דער אויספלוג וועט בעזוכען פאלגענדע שטעט און ערטער: וויען, טריעסט, ווענעציא, קארפו, מאלטא, טריפאלים טונים פאלערמא, סיציליע און אנד. דער אפצאהל בע־טרעפט 1400 זל. (אלע אויסגאבען אריינגערעכענט געגויע אינפארמאציעס וועדען ערטיילט נאכ'ן דער האלטען א פאסט־מארקע 25 גר. די צאהל אנ־טיילנעהמער — בעגרענעצט. . דער לעצטער טערמין — 15 מאי — ארעסירען:

Żyd. Tow. Krajoznawcze, Warszawa, Ogrodowa 8a.

אכטונג שערער ארבייטער!

דאנערשטאג ד. 17. ד. ח. פינקטליך 7 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל פאמארסקא 3 א מיטגלידער פערזאמלונג וועגען וויכטיגע פראגען אלע מיטגלידער ווערען אויפגעפאָ־דערט צו קומען פינקטליך. מיט אכטונג די פערוואלטונג

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאראוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעשטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

דער גרעסטער קלאנג-פילם פון דער וועלט
נח'ס תבה

די געזעלשאפטליכע סדרים אין לאדז

די געזעלשאפטליכע סדרים אין לאדז, זענען היי יאהר נישט אפגעשטאנען פון די פריהערדיגע יאהרען. אין אויבענאן זענען געשטאנען די סדרים, וואס זענען איינגעארדענט געווארען דורך דער יודישער קהלה אין רעסטאראן פון גערולד.

פאר די יודישע זעלנער

פון הינגע גארניזאן. די סדרים, וועלכע זענען שוין לויט א חוקה ארגאניזירט געווארען דורך ה' מאזעס עפשטיין און זיין פרוי, זענען אראפ זעהר פייערליך, צום ערשטען סדר זענען געקומען א גרויסע צאהל יודישע זעלנער און אלם גאסט א פערטרעטער פון הינען ד. א. ק. וועלכער האט די יודישע זעלנער געווינשען א פרעהליכען יום-טוב, פאר'ן אנהויב פון סדר האט דער קהלה-פרעזעס מינצבערג געהאלטען א גלעגענהייטס-רעדע פאר די זעלנער, דאן האט ה' עפשטיין אפגעריכט דעם סדר מיט אלע פיטשעווקעס און מיט אהם אלע זעלנער. די זעלנער האבען בעקומען צו עסען און טרינקען פון אלעם גוטען און די שטימונג איז געווען א זעהר פרעהליכע.
3
און

תומכי אורחים

זענען די סדרים היי-יאהר אויסגעפאלען שענער און בעסער ווי אלע יאהר, א דאנק די בעמיהונגען פון פרעזעס מארקוספעלד און זיין פרוי און דער גאנצער פערוואלטונג, ארום די שעהן-סערווירטע טישען האט מען געזעהען מענשען פון אלע שטאנדען. אלץ איז געווען צוגעגרייט ביה רחבה און ס'האט גארנישט געפעהלט. די ארימעלייט וועלכע האבען געמוזט, ליידער, אנקומען צו א פרעמדען טיש, האבען זיך דערביי זעהר גוט געפיהלט.

די פערוואלטונג פון

יתומים-הויז זגערזשער 40

האט אויך געמאכט די גרעסטע אנשטרענגונגען, אז די יתומים זאלען האבען פרעהליכע און שעהנע סדרים. זיבעציג יתומים זענען געזעסען ארום די טישען און זייער שטענדיגער רבי האט פאר זיי אפגעריכט דעם סדר און פערטייטשט די הגדה. די קינדער זענען געווען פרעהליך און לעבעדיג.

צו די סדרים איז געקומען די גאנצע פערוואלטונג מיט'ן פרעזעס רייכענבאך בראש, וועלכע פערדינט אנערקענונג פאר זייער גרויסער אנשטרענגונג.

אין דער בורסע

פאר יונגלעך אויפ'ן נאמען פון שמואל שטיינשניידער, פאמארסקא 41 זענען אויך איינגעארדענט געווארען סדרים, דער יונגער האט נישט געפעהלט מכל טוב, זי האט זיך משמח געווען און לעבענגען נאצאנאלע לידער.
אויך

אין „פאמאץ"

און אין די יתומים-הייזער (פולנאצנא 38 און פולנאצנא 39) און אין אנדערע אינסטיטוציעס זענען די סדרים אראפ פייערליך.

א"י-געסט אין „אהל-יעקב"

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט ווייל איצט אין אונזער שטאט א דעלעגאציע פון די „התאחדות עולי-פולניה" אין ארץ-ישראל. וועלכע בעשטעהען פון די ה"ה: אברהם לערנער, מיטגליד פון ועד לאומי און פון שטאט-ראט אין תל-אביב און אדוואקאט ד"ר הוד שפינדעל פון תל-אביב. די דעלעגאציע האט די אויפגאבע צו אינפארמירען דאס פוילישע יודענטום וועגען די אויפגאבען פון דער זיכטיגער באנק-אינסטיטוציע וואס ווערט געגרינדעט אין תל-אביב דורך די פוילישע יודען.

אויף דער איינלאדונג פון קאמיטעט פון „אהל יעקב האט דעם ערשטען טאג פסח פאר קריאת-התורה ד"ר שפינדעל געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט כאראקטעריזירט די דריי וויכטיגסטע תקופות אין דער געשיכטע פון יודישען פאלק. דער רעדנער זייט אן אויף דער זיכטיגקייט פון איצטיגען היסטארישען מאמענט, ווען דאס יודישע פאלק האט די מעגליכקייט צוריק צו געווינען דאס היסטארישע פאטערלאנד.

דעם צווייטען טאג יום-טוב נאך קריאת-התורה האט געהאלטען א רעדע אין דער שוהל ה' אברהם לערנער, ער האט זיך בעזונדערס אפגעשטעלט אויף די בעדייטונג פון די פוילישע יודען אין ארץ-ישראל און זייער בעטייליגונג אין אויפבוי פראצעס פון לאנד.

דערויף האט ה' ש. לעוו אין נאמען פון קאמיטעט פון „אהל יעקב" געדאנקט די געסט און מיטגעטיילט, אז די שוהל „אהל יעקב" האט בעשלאסען צו צייכענען אויף די ערשטע צעהן אקציעס פון דער באנק פון די „עולי פולניה אין ארץ-ישראל".

א „קינד" האט געבוירען א קינד

אין דער פאנאטאזיע פון „לינת הצדק" קלינגט שפעט ביינאכט און אנאבערגעשראקענע פרויער שטימע בעט זיך: ה' ראקטאר! גיכט שנעל, מיין קינד שטארבט!...

— ווי אלט איז דאס קינד? — פרעגט דער דאקטאר.

— 16 יאהר

דער דאקטאר האט פערשטאנען, אז ביי א מאמע איז א קינד ביז 120 יאהר א קינד און האט מסכים געווען אויף דער דאנגער בעצייכנונג פון דער קראנקער.

דער דאקטאר איז באלד ארויסגעפאהרען אויפ'ן אנגעוויזענעם אדרעס, א קליין צימערל, אבער א ציכטיגס, אויפ'ן בעט א יונג מיידעל וועלכע האלט אין איין שרייען, אין שטוב איז א בהלה, די מוטער ברעכט די הענד, דער פאטער וויינט: דאס „קינד" איז א בת יהודה, די מוטער ערקלערט:

— דאס קינד האט געכאפט א צוג-לופט און בעקומען אזעלכע קרעמפען...

דער דאקטאר נעהמט זיך צו דער קראנקער. דאס בעטראכטען געדויערט נישט לאנג און דער דאקטאר שטעלט פעסט, אז דאס „קינד" געהט געבוירען א קינד.

דער דאקטאר האט קודם כל ארויסגעבעטען די עלטערען פון צימער און גענומען די געווינערין אויפ'ן פערהער. זי האט באלד דערצעהלט, אז זי איז געווען אין ווארשא א קורצע צייט אויף בעזוך דארט און מיט איהר געשעהען דאס אומגליק. זי אליין האט אבער נישט געוואוסט אז עס ווארטען אויף איהר אזעלכע פאלגען.

ווען דער פאטער האט זיך דערוויסט וועגען דער „קרענק" פונ'ם „קינד" האט ער געכאפט א דאק און זי געוואלט דערהרגענען, נאר מען האט איהם קוים מיט מיה ארויסגעפיהרט פון שטוב.

דער דאקטאר האט דאס קינד אפגעפיהרט אין וועכנערין-קליניק.

הינטיגער אפציכען

לטובת דער געזעלשאפט אוונט קורסען פאר ארבייטער

היינט ווערט איבער'ן גאנצען לאנד פערשפרייט אפציכונגען לטובת די געזעלשאפט „אווענד-קורסען פאר ארבייטער".

די געז. „אווענד-קורסען" געהערט צו די בעדייטענדסטע יודישע קולטור-אינסטיטוציעס אין פוילען. אין פערלויף פון די לעצטע יאהרען זייט די געז. „אווענד-קורסען" עגזיסטירט האט זי געשאפען איבער'ן גאנצען לאנד ברייט פערצווייגטע קולטור-אינסטיטוציעס, טויזענדער יוגענדליכע ארבייטער, וועלכע האבען נישט בעקומען קיין שום עלעמענטארע בילדונג און זענען פערמשפט געווארען צו בלייבען עמי הארצים, האט די געז. „אווענד-קורסען" איז איהרע אווענד-שולען אויסגעלערענט שרייבען און לעזען.

פיל ארבייטער, וואס האבען צוליב זייער מאטעריעלער לאגע קיינמאל נישט געהאט די מעגליכקייט ארויסצוקומען אויף דער פרייער נאטור און בעזוכען די גרעסערע אינדוסטרי-אונטערנעהמונגען גרופען א.א.וו. האט די געז. „אווענד-קורסען" מיט איהרע צעהנדליגער אויספלוגען, מעגליך געמאכט עס פאר טויזענדער יודישע ארבייטער. אין צעהנדליגע שטעט אין פוילען, איז די געז. „אווענד-קורסען" די איינציגע קולטור-אינסטיטוציע פאר דער יודישער יוגענד, ווי מ'לערענט שרייבען און לעזען, ס'ווערען ארויסגעגעבען ביכער צום לייענען, און איז בכלל די איינציגע ערציהערישע אינסטיטוציע.

די געז. „אווענד-קורסען" האט יעצט בעשלאסען צו פערגרעסערען איהר ארבייט צו דעם צוועק, קומט היינט פאר אן אפציכונג איבער'ן גאנצען לאנד, און אויך אין לאדז. ס'איז דעריבער צו האפען, אז די יודישע עפענטליכקייט וועט זיי געהערינג אפשאצען די פערדינסטען פון דער געז. „אווענד-קורסען" און קויפען דעם אפציכונג, וועלכער יעצט אויך היינט פערשפרייט ווערען אין אונזער שטאט.

טרינקט נור כשר'ען וויין
„בארווין"
מענדיל בארנשטיינ'ס

היינט—יובילייי פון וואלף נייהויז

היינט קומט פאר די יובילעאום-פארשטעלונג לכבוד דער 25-יעהריגער טעטיגקייט פון סופלער פון יודישען טעאטער וואלף נייהויז.

נייהויז איז געבוירען דעם 20-טען יאנואר 1891 אין איושביץ (קרייז ק.א.) דערצויגען ביי ארטאדאקסישע עלטערען, געלערענט אין דער ישיבה, אין יאהר 1905 סופלירט אן אמאטארען-פארשטעלונג אין גרויסען טעאטער „ברידער לוריע", נאך אנ'א בעררייס פון פינף יאהר אנגעהויבען סופלירען פראפעסיאנעל אין מאי 1910 אין היינטיגען שטאטישען טעאטער אונטער דער דירעקציע פון פערשטארבענעם ארטיסט טיטעלמאן, די ערשטע פיעסע איז געווען „קאריקאטורען" פון דיכטער יצחק קאצענעלסאן, דאן ביי דירעקציע קאמינסקי.

פינף יאהר ביי יוליוס אדלער און שעראחוק, ביי פרוי זאנדבערג און וואקסמאן, מישא פישזאן און דער ווילנער טרופע מיט'ן רעזשיסער מארעזיסקי, סופלירט די ערשטע אויפפיהרונג „דבוק". איז לאנג אונטער דער רעזשי פון דוד הערמאן, קלארא יאנג, מאלי פיקאן, דירעקציע פינא-סערבע, סעי קלער, טר מאלעסקא, קאמפאניעץ, זיגמונד טורקאוו, דירעקציע קופערמאן, ליפמאן, סאנאלאוו, דירעקציע צעל מייסטער, און רעוויו-טעאטערם אוסטיג, קוטנער, סמבטיון, אאוועל.

איינינע יאהר אין פערשידענע פראווינץ-טורפעס. די לעצטע עטליכע יאהר אין יודישען טעאטער אין פילהארמאניע.

איינינע יאהר געווען אין פערוואלטונג פון יודישען פראפעסיאנעלען ארטיסטען-פעראיין, ביים היינטיגען טאג פארשטעהער און פערטרויאונגסמאן פון ארטיסטען-פעראיין אויף לאדז.

אויף דער יובילעאום-פארשטעלונג וועט גע שפילט ווערען דער שלאגער פון אפערעטען — די אמעריקאנער חתונה וועלכע איז אויפגעפיהרט געווארען הונדערט מאל אין ווארשא.

דערעפענען די יובילייי-פארשטעלונג וועט דער דאקטאר לאזאר פוקס.

עס נעהמען אנטייל די בעסטע קרעפטען פון דער טרופע. מיט אנא און הייכאן יאקובאוויטש בראש.

צו דער פארשטעלונג איז ספעציעל אנגעזשירט געווארען דער ארטיסט און זינגער מיכאל קליין.

צום סוף א קאנצערט-אפטיילונג אויסגעפיהרט פון מיכאל קליין, יוליוס ראקאוו און ב. לייבאוויטש.

„אילוסטרירטער פויל'שער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון אלי באראכין איז ערשינען דער אפריל-נומער פון דער לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען „אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער". מיט ארטיקלען פון: פרעזעס עדווארד באבאצקי, אלי באראכין, אהאלף פערעץ, ד"ר א. טארטאקאווער, פראפ. ד"ר משה שאר, פרץ אבאטשינסקי, פראפ. יוזעף ראטשיבארסקי, נאטשעלניק עדווארד ראסעט, פרעזעס ל. מינצבערג, יוזעף ליטווין, ש. הירשהארן, סטאראסטע אלעקסי רזשעזסקי, ערנסט טאלער, יוליאן טוביס, יוליוש קאדען באנדראוסקי, אסקאר בערמאן, דיר. א. פערעלמאן, מ. הערוויטש, זיגמונד בראצי, נ. שפעט, י. זאלצמאן, ראל א. א. דער „אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער" איז די ערשטע יודישע צייטשריפט אין פוילען, וואס נעמט ארום גלייכצייטיג טורעלע אפטיילונג.

א רייכע ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קול-

דער קולטורעלער סוחר, נישט בלויז דער לאדזער געפינט אין דער דאזיגער צייטשריפט א געזונטע און עסטעטיש רעדאגירטע גייסטיגע שפייז.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט און זעהר עסטעטיש ארויסגעגעבען.

פונ'ם בית-דין ביי דער יודישער קהלה

דער בית דין אמטירט אהן איבעררייס אויך די וואך פון חול-המועד, טעגליך פון 7–9 אווענד, ערלעדיגט אלערליי ענינים, וואס פאלען אונטער זיין קאמפעטענץ.

דער צוזאמענשטעל אין דער לויפענדער וואך איז פאלגענדער: הרב ראזענשטיין, קנאפף און פישהאף.

מעלדונגען

רעליגיעז-ציוניסטיש-סאציאליסטישע פארטיי „רת יעבודה", נאוואמיעסקא 4.

ראנערשטאג י"ט ניסן ג' דהה"מ פסח פינקטליך 8 אווענד קומט פאר א קאלעקטיווער רעפעראט א. ד .ט. „רעליגיעזער סאציאליזם אדער כארעקיזם אויף דער יודישער ארבייטער גאס. רעפערירען וועלען די ח"ח סטוו. פנחס זאסערמאן, נייגטרויב פאלמאן.

קאמוניקאט.

דער י. ס. ק. „הכח" קאמוניקירט דאס דאנערשטאג דעם 17. ד. מ. 8 א זייגער אין אווענד אין איינענעם לאקאל פיעטריקאווער 83, קומט פאר א אויסערגעוועהנליכע אלגעמיינע פערזאמלונג.

אונפערגלייכליך
אין כשרות און אין קוואליטעט
— איז דער —
וויין
פון דער פירמע
„בארווין"
מענדל בארנשטיין
לאדז נאוואמיעסקא 30
טעלעפאן 210-58
היט אייך פאר פאלסיפיקאטען!

אריםער יודישער זשורנאליסט פון אונגארן

האט חתונה מיט דעם רייכסטען מיידעל פון עגיפטען

די דאזיגע פיקאנטע און אינטערעסאנטע ליבעס-געשיכטע קלינגט ווי אן אומגלויבליכע מעשה פון „טויזענד און איין נאכט", עס איז עפעס נישט צו גלויבען, אז אזעלכע פאקטען קומען באמת פאר אין לעבען. עס איז צו שוהן, אבער דאך איז עס א מעשה שהית, א פאקט וואס איז פארגעקומען נישט לאנג צוריק, איבערגעגעבען האט זי מיר דער בעקאנטער יונגער העבראישער שריפטשטעלער אביגדור המאירי פון פאלעסטינע:

מיט עטליכע יאהר צוריק האט אין פאריז געוואוינט א יודישער יונגערמאן, א געוויסער אימרי דיומאי, דער נאמען קלינגט א ביסעל מאדנע. דער יונגערמאן איז פון אונגארן און דאס איז אן אונגארישער נאמען, דיומאי איז א גאנץ געליבטער יונגערמאן, האט פרעטענזיעס צו זיין א שריפטשטעלער, און אין פאריז האט ער געלעבט דערפון, וואס ער האט געשיקט קארעספאנדענציעס צו אונגארישע צייטונגען, פון וועלכע מען האט געדרוקט קוים א קליינעם טייל, און פערשטעהט זיך, אז ער האט אין פאריז געליטען גענוג נויט.

אין דעם ביליגען רעסטאראן פאר קינסטלער, וואו ער פלעגט אריינקומען עסען מיטאג, האט ער זיך בעקענט מיט א יונג-מיידעל, אויך א פרעמדע, ארים געקליידעט, וועלכע פלעגט אויך אריינקומען אין דעם זעלבען רעסטאראן. נאכ'ן שליסען בעקאנטשאפט, האט איהם דאס מיידעל דערצעהלט, אז זי איז א גריכיש מיידעל פון עגיפטען, איהרע עלטערן זענען זעהר ארים, נאר אזוי ווי זי האט בעשפירט אין זיך א געוויסע נייגונג צו סקולפטור, איז זי אוועק פון דערהיים, געקומען אין פאריז, זי זיצט שוין דא א פאר יאהר, ארבייט קונסטווערק פון סקולפטור, וועלכע, נאטירליך, קייגער קויפט נישט און לעבט לעבט זי דערפון, וואס זי ארבייט אויך א ביסעל אלס ניימארין ביי דאמען-קליידער וואס זי קען א ביסעל פון דערהיים.

דאס מיידעל איז געווען א גאנץ שעהנע, דער ריכטיגער טיפ פון די תיינטיגע גריכישע פרויען, זי איז אויך געווען גענוג געבילדעט און דער אונגאריש-יודישער יונגערמאן האט מיט איהר געשלאסען גאר נאהענטע בעקאנטשאפט, מען האט צוזאמען שפאצירט, צוזאמען געגעסען, צוזאמען געליטען הונגער.

ביסלעכווייז האט ער אנגעהויבען ארויסקומען צו איהר אין צימער, און געזעהן איהר קינסטלערישע סקולפטור-ארבייט, און איז געווען ענטציקט, — אן'אמת'ער טאלאנט, נאר וואס טוט מען, אז אויך צו טאלאנט און קונסט דארף מען בסדר מזל, ער האט זי אבער געטרייסט, אז נישט קשה, די וועלט וועט מוזען סוף כל סוף זי אנערקענען.

דער סוף איז געווען, אז זיי האבען זיך זעהר פערליבט איינס אין צווייטען, און אזוי ווי זיינע „קארעספאנדענציעס" אין די אונגארישע צייטונגען האבען מיט עקשנות'דיגער אויסדויער אנגעהויבען אפט צוריקצוקומען נישט געדרוקט, און ער האט אנגעהויבען הונגערן אויף אן'אמת, האט איהם דאס מיידעל פארגעלעגט, אז ער זאל זיך אריבערציהען צו איהר אין צימער.

אין אנהויב האבען זיי געוואוינט צוזאמען „אזוי זיך", נאר דערנאך איז מען אריינגעגאנגען צו א נאטאר און אין ציוויל-אמט און געמאכט א ציוויל-חתונה און ווייטער געלעבט זעהר ארים, א ביסעל פון זיינע פערדינסטען און א ביסעל פון איהרע פערדינסטען.

ויהי היום, ווען זיי האבען זיך ביידע גע-טראפען נאך דער ארבייט אין דעם רעסטאראן פאר „ארימע קינסטלער", האט דאס יונגע ווייבעל דער-צעהלט דיומאין, אז זי האט בעקומען א בריף פון איהרע ארימע עלטערן אין עגיפטען, אין אלעק-סאנדריע, אז אזוי ווי זיי זענען שוין אלטע שוואכע לייט, און אזוי ווי זי האט זיי געשריבען, אז זי האט חתונה געהאט, וואלטען זיי זעהר געוואלט זעהן זייער טאכטער און אויך דעם איידעם.

נו, א פלאן איז עס, א רייזע קיין עגיפטען איז נישט קיין שלעכטע זאך, נאר וואו נעהמט מען אויף הוצאות? הכלל, מען האט גענומען „אפשפא-רען", דאס הייסט, נישט דערעסען, זי האט פער-קויפט עטליכע זאכען פון איהר גארדעראב, און מען האט צונויפגעקלאפט קוים קוים אויף א באהן-בילעט דריטע קלאס ביז מארסעל און אויף שיף-בילעטען צווישען דעק פון מארסעל ביז אלעקסאנ-דריע.

אזוי זענען זיי געפאהרען ביז אלעקסאנדריע, ווען די שיף איז אנגעקומען צום פארט, זענען דיומאי און זיין יונג ווייבעל געווען די ערשטע אראפצוגעהן, וואָרים קיין סך געפעק האבען זיי נישט געהאט. אבער ווי זיי זענען נאר אראפגעקו-מען אין פארט, איז זיי יוירקליך אקעגענגעקומען אן'אלט פאר פאלק, א הער מיט א דאמע, אבער געקליידעט זענען זיי געווען זעהר רייך. די דאמע האט געטראגען רייכע ציהרונג, און זיי האבען זיך געווארפען אויף דעם יונגען ווייבעל און זי גענו-מען קושען, נאך דעם האט דאס יונגע ווייבעל פאר זיי פארגעשטעלט איהר מאן, אונזער דיומאי, און זיי האבען זיך מיט איהם גאר פריינדליך גע-גריסט און זיך צוקושט. באלד זענען צוגעקומען צוויי שווארצע לאקייען און ארויסגענומען פון זיין האנד די עטליכע פעקלאך וואס ער האט געטראגען מיט זיך און מען האט דאס יונגע פאר פאלק צוזאמען מיט די עלטערן אריינגעזעצט אין א לוקסוס-אויטאמאביל, און מען איז געפאהרען אהיים.

דיומאי האט נישט פערשטאנען, וואס דא קומט פאר, ער האט געוואוסט, אז זיין ווייבעל האט זעהר ארימע עלטערן אין עגיפטען, וואס זענען נישט אימשטאנד געווען צו שיקען זייער טאכטער אויף צו לעבען, און אפילו נישט אויף הוצאות. און דא איז עפעס אזא רייכקייט. נאך זיין ערשטוינונג איז געווארען נאך גרעסער, ווען דער אויטאמאביל איז פערפאהרען צו א רייכען פאלאץ אין אלעק-סאנדריע. און דארט האבען זיי אויסגעשטיגען, און מען האט זיי אריינגעפיהרט אין זאלען, וואס זע-נען געווען איינגעריכטעט מיט אזא לוקסוס וואס האט איבערגעשטיגען יעדע פאנטאזיע. עס האט זיך איהם באמת געדאכט, אז דאס חלום'ט ער. ערשט דא, אנקומענדיג אויפ'ן ארט, האט זיין ווייבעל, די „ארימע סקולפטארין" פון פאריז, אויס-געשפאסען מיט א געלעכטער און ס'איז איהם קלאר געווארען די געשיכטע.

דאס דאזיגע מיידעל איז בסך הכל די איינ-ציגע טאכטער פון איינעם פון די גרעסטע מיליאנערען אין עגיפטען, דעם בעריהמטען גריכישען מאגנאט פון אלעקסאנדריע און טאבאק-קעניג פון אריענט מאסמארגאן, וועמעס פערמעגען ווערט גע-שאצט איבער 16 מיליאן דאלאר.

דאס מיידעל האט ארויסגעוויזען טאלאנט פון סקולפטור און איז געפאהרען קיין פאריז זיך צו פערפאלקאמען אין דער קונסט. אבער פאהרענדיג קיין פאריז, האט זי בעשלאסען צו מאכען א שפי-קעל „אוואנטורע". האבענדיג זיך אנגעלייענט די פערשידענע ראמאנען וועגען „ריינער ליבע" און „ליבע מיט געלד", האט זי בעשלאסען, אז זי מוז חתונה האבען מיט א מאן פון „ריינער ליבע", דער מאן זאל מיינען, אז זי איז אן'ארימע און דאס „מיינען" זאל טאקע דויערן א לענגערע צייט, כדי די „פראבע" זאל זיין א ריכטיגע.

אזוי האט זי זיך אפילו געפיהרט עטליכע חדשים נאך דער חתונה, כדי זיך צו איבערצייגען אין דער „ליבע אהן געלד". נאך דעם ווי די פרא-בע איז אויסגעפאלען גוט, האט זי איהם געמאכט דעם דאזיגען סיורפריז מיט דער רייזע „צווישען-דעק" ביז עגיפטען און דא זאל ער אריינפאלען ווי אין, א לעגענדע פון אלאדינס צויבער-שלאס. פערשטעהט זיך, דער יונגערמאן איז איצט איינער פון די רייכסטע אין עגיפטען.

אביגדור המאירי, וועלכער איז דיומאיס א קאלעגע פון אונגארן, האט מיר דערצעהלט די דאזיגע געשיכטע, און ער האט מיר געוויזען די בריף, וואס ער האט געקריגען פון זיין קאלעגע אין עגיפטען, ווי אויך די פאטאגראפיע פון דעם דאזיגען פאר.

ש. גינעס

1.800.000 קראנען

יודישע פאזיציעס אין טשעכאסלאוואקישען קאבינעט

פ ר א ג, (יט"א). דער טשעכאסלאוואקישער בודזשעט-פרעלימינאר פארן יאהר 1930 ענטהאלט אויך א פאזיציע פון 1.800,000 קראנען פאר יודישע רעליגיעזע בעדערפענישען. א בעדייטענדער טייל פון דער סומע איז בעשטימט אויף אויסצוהאלטען די רבנים.

100-יעהריגער געבורטס-טאג פון קאמיל פיסארא

לאנדאן, (יט"א) אין אלע קולטור-צענטרען וועלט איצט נעפייערט דער הונדערט-יעהריגער גע-בורטס-טאג פון גרויסען יודישען מאלער קאמיל פי-סארא. אין פאריז איז אין צוזאמענהאנג דערמיט ארגאניזירט געווארען א גרויסע אויסשטעלונג פון פי-סארא'ס בילדער.

נייער פרעזעס פון דער דאנציגער יודישער קהלה

דאנציג, (יט"א) נאכ'ן פערלאזען זיין אמט דורכ'ן בוי-איצטיגען לאנג-יעהריגען פארזיצער פון דער דאנציגער קהלה יוסטיץ-ראט פאפיאן איז אלס קהלה-פרעזעס געוועהלט געווארען דער ביז-איצטיגער וויצע-פארזיצער יוסטיץ-ראט סאנדער.

דייטשער רעדאקטאר פערמשפט פאר ריטואל-מארד-העצע

קעלן, (יט"א) דער פעראנטווארטליכער רע-דאקטאר פון „וועסטדייטשען בעאבאכטער" יאזעף גראהע איז דורכ'ן קרייז-געריכט פערמשפט געווארען פאר פערעפענטליכען אן'ארטיקעל וואס האט גע-טראגען דעם כאראקטער פון א ריטואל-מארד-העצע צו בעצאהלען דריי הונדערט מארק שטראף.

פרויען-אדוואקאטען אין א"י

ירושלים, (יט"א) נאכדעם ווי די פרוי ראזא גינסבורג, האט נאך א לאנגע פראצעסירען זיך אויסגעווירקט די אנערקענונג פון אדוואקאטור-רעכט פאר פרויען, איז איצט פערעכענט געווארען צו דער א"י-אדוואקאטור די צווייטע פרוי — ש פריילין סלוצ-קין, די ערשטע אבסאלווענטין פון דער ירושלים'ער יורידישער שולע אין ירושלים.

שטארקער צוואוקס פון יודישע לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט"א) לויט די לעצטע סטא-טיסטישע בעריכטען, דערגרייכט די צאהל יודישע לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער אין ארץ-ישראל בית 7798, אין דער צאהל זענען נישט אריינגערעכנט געווארען די יודישע בוי-ארבייטער אין עמק יזרעאל און עמק הירדן, אין סעפטעמבער 1926 זענען אין אלע קאלאניעס געווען בעשעפטיגט 4582 יודישע לאנדווירטשאפטליכע ארבייטער.

טרינקט נור כשר'ע וויין „בארון" מענדיל בארגשטיין'ס

ליבע

דער אינערליכער קאמף צווישען דער נייער און דער אלטער געשלעכט-מאראל אין סאוויעט-רוסלאנד

(ערצעהלונג)

פון פ. ראמאנאוו יודיש פון א. קארמאזשינסקי

3.

דעם פינפטען טאג איז דער חתן געווען אויסער-זיך פון פערצווייפלונג. די לייכטער זענען נאך אלץ נישט געווען פערקויפט. און אלץ צוליב דעם פערשאלטענעם הערב.

— נו, ווי גענט עס עפעס? — האט איהם געפרעגט א בעקאנטער אין גאס. פערקויפט?

— נייז, דער רוח האט געמאגט נעמען דעם הערב. מיר האבען אזוי געהאפט אויף איהם, און ער איז אונזער גאנצער אומגליק.

אהיים איז ער געקומען א דערשלאגענער, א טויט-מידער.

דאס יונגע מיידעל האט שיער נישט גע-ציינט, קוקענדיג אויף איהם, און העלפען איהם האט זי נישט געקאנט.

— איך וואלט פאר דיר געטון אלץ אויף דער וועלט! אלץ! טייערער, וואלסט וויסען, ווי איך האב דיך ליב! און אט יעצט, אז דו ליידסט, האב איך דיך נאך מעהר ליב.

— אך, הער אויף!

— דו גלויבסט מיר נישט, אלע מיינע גע-דאנקען זענען נאר וועגען דיר. דו ווייסט... איך וואלט נאר נישט וועלען זאגען דיר, ביז עס וועט נישט ארויסקומען... איך באמי זיך דאך אויך זיי דארט צו פערקויפען... די לייכטער; און עס איז מעגליך, אז מאריעטא'ס פריינד, מיט וועלכען זי האט זיך בעקענט אין טראמוואי זאל די קויפען. פאר דיר בין איך גרייט צו טון אלץ. איך מוז אבער פריהער קלאהר ווערען אין אזוי פיל זאכען... געדענקסט, איך האב דיר דערצעהלט וועגען דעם פארל, וואס זענען נישט אייפערזיכטיג איינער אויפ'ן צווייטען. מוז ער, דער מאן יעצט האבען א נייע שטעלע. און מאריעטא'ס פריינד איז א מענש מיט זעהר גרויסע פערבינדונגען. איז ער זעהר פריינדליך מיט דער פרוי פונ'ם מאן. זי ערלויבט איהם זעהר פיל. און דער מאן... גארנישט...

— זעהר גוט!! זיי האבען ביידע אין זינען זייערע אינטערעסען. דאס אלעס.

— און ביי אלעמען קומט עס אוים גאנץ נאטירליך.

— קוק אויף דעם נישט פון דעם שטאנד-פונקט פון נשמה און הייליגקייט, נאר איינפאך פון א פיזיאלאגישען שטאנדפונקט, וועט עס פאר דיר אויך זיין נאטירליך.

דאס מיידעל האט זיך פערטראכט און דאן געזאגט מיט א טיפען זיפץ:

— אך, ווען איך קען עס... און דיר וואלט געווען אנגענעהמער, ווען איך קוק אויף דעם אט פון אזא פיזיאלאגישען שטאנדפונקט?

— נו, זיכער, פיל אנגענעהמער. עס איז מיר אנגענעהם, וואס דו האסט ענדליך כאטש אנגעהויבען צו רעדען וועגען אזעלכע זאכען. אין אונזערע יאהרען איז עס גאנץ נאטירליך, מיר זאלען וועלען רעדען וועגען אלץ, וואס האט א שייכות צו אט דער זייט פונ'ם לעבען. דאס איז נאטירליך, אזוי איינפאך, נאר דו קאנסט עס נישט פערשטעהן.

— דו קאנסט זיי גאר נישט, אט אלע די מענשען, וועלכע איך טרעף דארט ביי מאריעטא'ן און דיינע געדאנקען זענען פונקט אזעלכע, ווי זייערע.

— עס מוז זיין דיזעלבע ענטוויקלונג.

— גאט, ווי איך וואלט דיר וועלען העלפען, ניין, דו ווייסט נישט, הויבסט נישט אן צו ווי-סען, ווי איך האב דיך ליב. איך ליג אפט ביי-נאכט, קוק אין דער פינסטערניש און טראכט: וואס זאל איך אפטערען פאר דיר. און נעכטען האב איך אפילו געזעהן אין חלום, ווי איך ברענג דיר געלד. אקוראט הונדערט רובעל.

— וואלסט עס בעסער געבראכט אויף דער וואר, איידער אין שלאף, צוליב דעם פאסקודנעם הערב און דיין מאראל, האב איך מורא, האב איך גארנישט וואס צו האפען.

זי האט געקוקט אויף איהם און דאן, ווי זי וואלט פלוצים עפעס בעשלאסען, האט זי מיט א שטראהל פון גליק אויף איהר פנים גע-זאגט:

— ניין, מיין טייערער. דו האסט יא אויף וואס צו האפען. איך בין זיכער, דו הערסט, איך בין זיכער, אז די לייכטער וועלען פערקויפט ווערען.

אויפ'ן זעקסטען טאג איז דער יונגערמאן אריינגעקומען אין צימער, האט א שליידער גע-טון די לייכטער אויפ'ן סאפא, האט זיך אפגע-קעהרט צום פענסטער און האט איחר א ווארט נישט געזאגט, און זי איז געשטאנען, געקוקט אויף איהם מיט א ליכטיגער פרייד און מיט אן'אויסדרוק פון זיג און בעפרייאונג אין איהרע אויגען, דאן האט זי רוהיג ארויסגענומען הונדערט רובעל און האט זיי איהם דערלאנגט.

— וואס איז דאס? פון וואנען האסטו עס?

— איך האב פערקויפט.

— ווי אזוי? וועמען? הייסט עס, אז מיר האבען אויסגעפיהרט אונזערס. הונדערט רובעל.

— אויסגעפיהרט מעהר, ווי מיר האבען אליין געוואלט. מיר האבען הונדערט רובעל פאר די לייכטער אליין. און ביי אונז איז נאך גע-בליבען די שפייסעל.

— ווער האט עס אבער געקויפט?

— דער מאן, וועגען וועלכען איך האב דיר דערצעהלט.

— נישט קוקענדיג אויפ'ן הערב?

נישט קוקענדיג אויפ'ן הערב.

— דו ביזט דאך ביי מיר גאר א גאלד!

— זי איז רויט געווארען, אראפגעלאזען צו דער ערד איהרע אויגען און געזאגט:

— איך האב בעשלאסען, אז עס איז מיין חוב דיר צו העלפען.

*

— דערצעהל-זשע מיר, ווי אזוי דאס איז אלעס געשעהען? — האט געפרעגט דער חתן, זיצענדיג מיט איהר אין צוג, ווען זיי זענען ביידע גליקליכע און צופרידענע געפאהרען צוריק אהיים. זי האט איהם שוין ערלויבט זי שמיל ער-חייט צו קושען.

— נו, מיר זענען געזעסען און געטרונקען.

— עגדליך ביסטו, הייסט עס, געווארען א מענש מיט מענשען גלייך.

— נאכהער זענען אלע געלעגען אויפ'ן טא-פיך ביים פייער.

עס איז געגאנגען שנעל?

— נישט מיט אמאל, פערשטעהסט זיך, דו זאלסט גאר נישט מיינען, אז...

— איך שמעל מיר שוין פאר...

— איך האב געזאגט אויף פריהער, אז איך וועל נישט טרינקען און וועל נישט ליגען אויפ'ן טעפיך, אויב מען וועט מיר נישט געפינען קיין קונה אויף לייכטער. איך האב די גאנצע צייט גע-דענקט וועגען דיר און וועגען פערקויפען די זאכען.

(המשך קומט)

DRABINA

Sp. z o. o.

פאַבריק פון אַלעראַרט
לייטער-טרעפּען

Kilińskiego 136. Tel. 177 00.

Dr. med.
LAJCHTER
צאָהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia, języka pit.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr. ADAM
GRC/GLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און וועגערישע קראַנקע
ר'נגנען און ליכטהייל-אנסט
נעמט אָן פון 4—7 און אָוונט

W. EYCHNER
אגינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אָן פון 6—8 אָוונט

דעטעקטאָרען קאָמפּלעט
מיט אַ סלוכאַווקע און
אַנטענע פון 28 זל.
RADIO - LLOYD
Przejazd 8.

KINO **Świt** TEATR

89 פּאַמאַרסקאַ 89
צוגאַנג טראַמוואַי 4 און 8

היינט און פאָלג. טעג!

גרויסער יום-טוב פּראָגראַם!

בלוטיגער פּרימאַרגען איבער דער נעווא
(פּירשט'ן מאַשאַ)

פּרייזען פון די פּלעצער:
אויפ'ן 1-טען סעאַנס — אַלע פּלעצער צו 40 גר. און 50 גר.
נעקסטע סעאַנסן: 1 פל. 1 זל., 2 פל. און באַלקאָן 75 גר., 3 פל. 50 גר.

עס נעהמט אַנטייל אַ גרויסער רוסישער כאָר.

2 צימער און קיך
מיט בעקוועמליכקייט, צענטרום, 1-טער שטאָק, גאַז און עלעקטריע, זאָפאָרט צו פּערדינגען
טעלעפאָן 139 62.

ערשטקלאַסיגע
געזעלען
פון דאַמען-בעשטעלט
ווערען געזוכט.
צו מעלדען זיך
ביי בעק,
צעגעלניאַנאַ 5.

אכטונג, שטעפּער-אַרבייטער!
עס ווערט געזוכט פון זאַ-פּאָרט אַ גוטער געהילף.
ריכטעוועל
נאָטענעוויטש, שקאָלנאַ 7

ווי כטיג פאַר שניידער-מייסטער און קאָנפעקציאָנערען!

מיר טיילען מיט, אַז מיר האָבען געעפענט אַ געשעפט פון

שניידער-צוּדאַטען

וויקטאָריאַס	ראָססהאַר	שפּעציאַל אָפּטיילונג פון
בעק	קעפער	דאַמען
ערמעל-פוטער	סרויזע	הערען
וולאַשאַנסאַ	מושלין	קינדער
אַלפּאַגאַס	לייווענד	פּענעף
זיידענע פוטערס	סאַמט-קעלנער	גאַרנע

געפינט זיך שטענדיג אויף לאַגער צו ביליגע פּרייזען אַ גרויסען אויסוואַהל
קומט און איבערצייגט אייך! מיט אכטונג

BAZAR KRAWIECKI 8 נאַוואָמיעסקאַ 8
פראָנט געוועלב

אין הויז ווי עס געפינט זיך דאָס טוך-לאַגער פון בנימין מאַראַסאַ.
בעמ: פאַר בעשטעלטע שניידער ספּעציעלען ראַבאַט.

לונגען-ליידען זענען היילבאַר!

לונגען, טובערקולאַז, שווינדזוכט, הוסטען, טרוקענער הוסטען מיט פלעגמע, נאַכט-שוויים, בראָנכיט-קאַטאַר, קעהל-קאָפּ-קאַטאַר, איבערפלוס פון פלעגמע, בלוט-שפּייען, בלוט-שטורץ, קלעמונג, אַסטמע-כאַרכלען, זייטען-שטעכען א. אנד.

זענען היילבאַר.

טויזענדער זענען שוין געהיילט
פערלאַנגט תּיכף מיין בוך איבער מיין
„נייעם נאַהרונגס-סיסטעם",
וועלכע האָט שוין אַסך מענשען געראַטעוועט

עס קאָן אַנגעוועגדעט ווערען בײַ יעדען לעבענס-שטייגער און העלפט די קראַנקהייט שנעלער צובעזיגען. די וואָג פון קערפּער שטײַגט און די האַקטענדע פעריקאַלכונג פיהרט דערצו, אַז די ליידען הערען אויף. ערנסטע מעדיצינער — וויסענשאַפטס-לײַט האָבען בעשטעטיגט, אַז מײַן מעטאָדע איז אויסגעצייכענט און זיי שרײַבען אונטער די נוצליכקייט פון דער אַנווענדונג.

וואָס פריהער מען הויבט אָן זיך קורירען מיט מיין מעטאָדע, אַלץ בעסערע רעזולטאַטען דערגרייכט מען

איינגאַנצען אומזיסט

בעקומט איהר מײַן בוך, פון וועלכען איהר וועט וויסענשאַפט ערפאַהרען. ווער עס וועט פון שטערבען געקוועלט און ווער עס וויל שנעל אָהן געפאַהר גרינדליך זיך בעפרייען פון זײַנע לײַדען דער זאָל שוין שרײַבען, נאָך היינט.

איך שרײַב נאָכאַמאָל אונטער, אַז איהר דערהאַלט מײַן ערקלערונג גאַנץ אומזיסט אָהן יעטוועדער פערפליכטונג פון אײַער זײַט, און יעדער דאָקטאָר וועט זיכער צושטימען צו דעם

נייעם נאַהרונגס-סיסטעם

וועלכעס איז אַנערקענט דורך פיל פּראָפעסאָרען אַלס אויסגעצייכענט מיטעל.

עס ליגט אַלזאָ אין יעדערענס אינטערעס, זאָפאָרט צו שרײַבען און יעדער וועט דורך מײַן דאָרטיגער פערזאָרגונג בעדינט ווערען. זאָל יעדער זיך אויסלערנען צו שטאַרקען דאָס שטערבען צו געזונדהייט.

אַ דאַנק דעם בוך פון אַ פּראַקטיצירטען דאָקטאָר וועט געראַנטירט ערקוויקונג און לעבענס-לוסט און אַלע, וואָס אינטערעסירען זיך מיט דער איצטיגער מעטאָדע פון דער לונגען-קראַנקהייט-לעהרע דאַרפען דאָס אויסשרײַבען. מײַן אַדרעס:

Georg Fulgner, Berlin Neukölln, Ringbahnstrasse 24, Abt. 643.

דאָס הדר

פון לומאַמירסקאַ 9 (האָטעל-גאַס)

איך לערן אויס גרינדליך עברי זאָגען ווי אויך פערגרייטע עברי דורך 6 חדשים. ווי אויך אַן אָפּטיילונג פאַר קינדער צו לערנען חומש, רשי און דאַוונען פערטיקייטען געגען גאַראַנטי. צו דער צופרידענהייט פון די עלטערן פון די שילער, אויך אַז די קינדער זאָלען זיין געהאָרכזאַם.

מיט אכטונג **מרדכי ליב שטערן, האָטעל-גאַס 9.**

חכם מה הוא אומר?
מה העדות והחוקים והמשפטים

אַז דו ווילסט וויסען אַ תּירוץ זאָלסטו קומען אין די

ביוראָ „עקספּרעס"

וועלכע געפינט זיך אויף פּיעטריקאָווער 16 און פאַלודניאָוואַ 3 אונטער דער אָנפיהרונג פון די ה"ה דרעסלער און סקאַטשילאַס, וועלכע זענען בעקאַנט אַלס ספּעציאַליסטען פון מאַכען פּראָטעסטען נגלר.

ס'ווערט ערלעדיגט זעטעליכע סאַנדאַטע פּראָצעסע, ווי קלאָגעס, זאַבעזשיעשעניעס, אָבכיעצניעס ווי אויך סקאַרגעס, אַלערלײַ שרײַבען. ס'ווערען ערלעדיגט פּערשידענע דירות אַנג לעגענהייטען, אַ בערועצונגען אין פעטערע שפּראַכען. גאַראַנטי פאַר רעיעלע בעהאַנדלונג.

בעמערקונג: פאַר אַ בעמיטעלטע אומזיסטע בעראַטונגען טעגליך פון 2—3 נאָכמיטאָג

ביוראָ „EXPRESS", פּעטריק. 16, טעל. 168-59.

אַרעכטס-ביוראָ

וואָס עקזיסטירט אין צענטרום זייט 15 יאָהר
ביים זעלבען ביוראָ גרינדעט
אַנ'אינקאַסענטען-אָפּטיילונג
און זוכט צו דעם צוועק
אַ רוטינירטען ענערגישען פונקציאָנאַר
וואָנטעוועל געגען צוטריט אַלס שותּף צו די אינקאַסאָ-אָפּטיילונג. אָפּערטען אין אַדמיניסטראַציע פון „פאָלקסבלאַט" פאַר „עגזעקוציע".

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאָלאָמעיער, ווי אויך טליתי קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית
צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי
א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 1,
אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך!
בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען

Dr. med. H. KRAUSKOPF

אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 45, טעל. 113-47
נעמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָוונט.

צאָהן-אַרצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אָן פון 10—2 און פון 4—7

פּאַהרען אויף אַ ראָווער

קענסטו זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם

בע-וואוסטען **וועלאָדראָם, קאָנסטאַנטינער 16**
אָפען פון 9 פריה ביז 11 אָוונט. עס ווערען אָנגענומען און סאָליד און ביליג אויסגעפירט זעמט-ליכע רעפּאַראַטורען. צו בעקומען אַלערליי ראָווער-טיילען. עס ווערן אויסגעבאָרגט ערשט-קלאַסיגע ראָווערן אויף אויספלוגען אויף שעה'ן און טעג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

שויז אַרויס פון דרוק

דער אַפּריל-נומער פון דער לאָדזער צייט-שריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

אילוסטרירטער
פּוילישער מאַנטשעסטער

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין.

מיט אַרטיקלען פון: פּרעזעס עדוואַרד באַביאַצקי, אלי באַרוכין, שאָ"ף פערץ, ד"ר ש. טאַרטאַקאָווער, פּראָפ. ד"ר משה שאָר, פרץ אָפּאָטאָשעווסקי, פּראָפ. יוזעף ראַטשיבאָרסקי, נאַטשעלניק ע. וואַרד ראַפּעט, פּרעזעס ל. מינצבערג, יוזעף ליטווין, ערנסט מאָלער, יוליאַן טובים, יוליוש קאַדען-באַנדראָווסקי, אָסקאַר בערמאַן, דיר. א. פּעריעמאַן, מ. הערוויטש, זיגמונט בראַדאַטי, ז. שפּעט, י. זאַלצמאַן, ראַל א.א.וו.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 75 גראָשען.
צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 126-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען. מענער-שוועכע, אַלע סאָרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען
נעמט אָן פון 8—2 נ.מ. און פון 5—9 אָוונט

Dr. med. I. WAJNBEG

Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען.
ספּעציעל פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון
נימט אָן פון 3—5 נאָכמ.

אַ ליכטיג לעבען!!!

עלעקטרישע זשיראַנדאָלען
פון אייגענער אויסאַרבייטונג צו די ביליגסטע פּרייזן פון 20 זל.
אָן, אויך **זשאַרובקעס**
די בעסטע מאַרקעס מיט 30 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל — — — —

מ. זעבדעל
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9
פריער מאַרק רוג נאָוואָמיעיסקאַ.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ 6—5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן איינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז
פאַר אַ מילימעטער-שורה: פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.